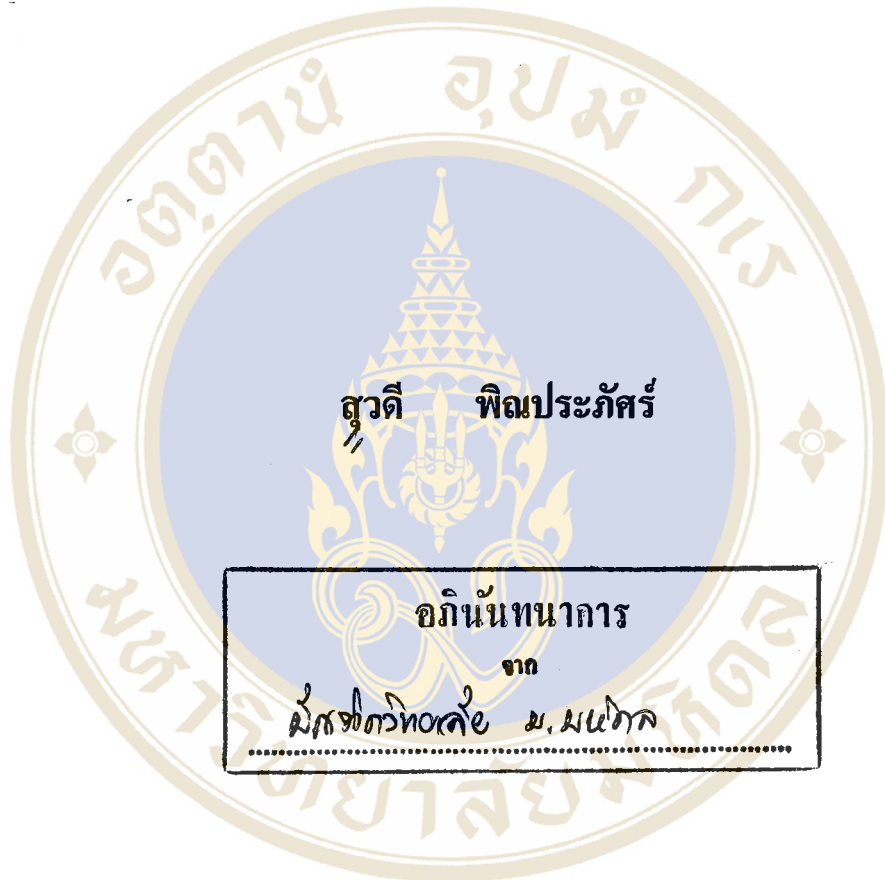

การใช้สื่อการสอนเนื้อหาวิชาดนตรี ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

สุวดี พินประภัสร์

อภินันทนาการ

จาก

ผอ.สทศ.ทอ.๑๒๕ ม.มหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2543

ISBN 974-664-004-6

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การใช้สื่อการสอนเนื้อหาวิชาดนตรี ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

นางสุวดี พิมพ์ประภัสร์

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยอนรรณ จรรย์ยานนท์

ค.บ., M.M.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์

กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม.

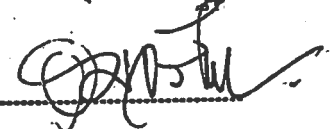
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์

ศศ.บ., ศศ.ม.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยอนรรณ จรรย์ยานนท์

ค.บ., M.M.

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

วิทยาลัยภูมิพลสังคีต มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์เลียงชัย ล้อมล้อมวงศ์ Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การใช้สื่อการสอนเนื้อหาวิชาดนตรี ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

วันที่ 12 พฤษภาคม 2543

นางสุวดี พิมพ์ประภัสร์

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถมน จรรย์ยานนท์

ก.บ., M.M.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกรัตน์

กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม.

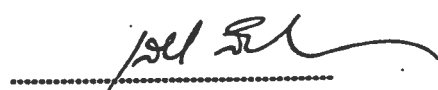
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

นายอนันต์ สบถุข

กศ.บ. กศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์เลียงชัย ลิ้มล้อมวงศ์ Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภกิจชัย หิรัญรักษ์

ศศ.บ., ศศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สุกฤิ เจริญสุข

กศ.บ., M.M.E., D.A. (Music)

ผู้อำนวยการ

วิทยาลัยภูมิพลสังคีต มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจัดทำ จนกระทั่งสำเร็จวัตถุประสงค์ได้ด้วย ความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี เจริญสุข ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และให้กำลังใจ ในการจัดทำ พร้อมด้วยคุณแม่อุบล ตำนานิจิตร ผู้วิจัยขอเทิดพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ผู้ช่วย ศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกวัชร ธรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ กรรมการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ อาจารย์จินตนา กล้ายประยงค์ อาจารย์คม ทองพูล ที่ได้กรุณาตรวจสอบแบบสอบถาม ปรับแก้ไข จนได้ แบบสอบถามที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ นายสมศักดิ์ มณีโชติ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเขาวัง (แสง ช่วงสุวนิช) ที่ให้ความกรุณาอำนวยความสะดวกในขณะที่ทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง อาจารย์พจนา ชีวะะพันธ์ อาจารย์ชำนาญ พรหมหมัด และคณาจารย์ทุกท่านของโรงเรียนเขาวัง พร้อมด้วย คณาจารย์จังหวัดราชบุรีที่กรุณาตอบแบบสอบถามในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณช่อทิพย์ วิบูลศิลป์ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลของหน่วย ศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จังหวัดราชบุรี ที่ให้ความกรุณาอนุเคราะห์อย่างยิ่ง ในการพิมพ์และจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์จนกระทั่งประสบความสำเร็จ

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณ พันโทยุทธพงศ์ พิณประภัสร์ ผู้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุน ด้านกำลังใจ การเงิน พาหนะ อำนวยความสะดวกสบายในขณะที่ผู้วิจัยศึกษาต่อในระดับนี้ จนกระทั่งศึกษาและงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จสมบูรณ์

สุวดี พิณประภัสร์

3837342 MSMS / M : สาขาวิชา : ดนตรี; ศศ.ม. (ดนตรี)

คำสำคัญ : การใช้สื่อการสอน/ดนตรี

สุวดี พัฒนประภัทร์:การใช้สื่อการสอนเนื้อหาวิชาดนตรีของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี (THE STUDY OF INSTRUCTIONAL MEDIA UTILIZATION IN MUSIC FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS. CASE STUDY: RATCHABURI ELEMENTARY SCHOOL) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : อนรรฆ จรรย์ยานนท์, ค.บ., M.M. ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์, กศ.บ.,กศ.ม.,ศศ.ม. ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, ศศ.ม.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี 3 ด้าน คือ 1 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีและระยะเวลาในการใช้สื่อการสอน 2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี 3 ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ สำหรับสอบถามครูผู้สอนวิชาดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 สังกัดการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 9 อำเภอ กับอีก 1 กิ่งอำเภอ ได้ 180 โรงเรียน รวมจำนวนแบบสอบถาม 292 ฉบับ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอน อยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 2.61
2. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการเรียนการสอนดนตรีของครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลางตามค่าเฉลี่ย 2.57
3. ความต้องการในการพัฒนาการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.18

3837342 MSMS / M : MAJOR : MUSIC ; M.A. (MUSIE)

KEY WORDS : THE STUDY OF INSTRUCTIONAL MEDIA UTILIZATION /
MUSIC

SUVADEE PHINPRAPHAT: THE STUDY OF INSTRUCTIONAL MEDIA UTILIZATION IN MUSIC FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS. CASE STUDY: RATCHABURI ELEMENTARY SCHOOL. THESIS ADVISORS: SPACES ANAK CHARANYANANDA, B.ED., M.M., NARONCHAI PIDOKRAJT, B.ED., M.ED., M.A., SAKCHAI HIRANRAKSA, M.A.

The objective of this research was to investigate and explore the utilization of instructional media for Prathom 3 and 4 music teachers in Ratchaburi Elementary Schools. These can be divided into three aspects namely, 1) current frequency of usage of instructional media and space of time media utilization in music, 2) Problems and obstacles faced when using such media, and 3) To develop such an instructional media a questionnaire of 292 questions was used from grade 3 and 4 elementary school teachers in Ratchaburi province consisting of 9 districts and 1 sub-district, a total of 180 schools.

The result of the research disclosed that:

1. Frequency of usage of these instructional media for teachers was at medium level. The arithmetic mean score was 2.61
2. Problems and obstacles found in using these instructional media were at medium level. The arithmetic mean score was 2.57.
3. The need to develop instructional media is at medium level. The arithmetic mean score was 3.18

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย	6
1.6 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	8
2.1 ความหมายของสื่อการสอน	8
2.2 คุณค่าของการใช้สื่อการสอนในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา	10
2.3 ประเภทของสื่อการสอน	13
2.4 การใช้สื่อการสอน	19
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนดนตรี	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
3.1 ประชากร	28
3.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	28
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
3.4 การสร้างเครื่องมือ	30
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	32

	หน้า
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	33
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	33
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	35
4.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	35
4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีและระยะเวลาในการใช้สื่อการสอนดนตรี	41
4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี	64
4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน	72
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	75
5.1 สรุปผลการวิจัย	75
5.2 อภิปรายการวิจัย	77
5.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป	85
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	85
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	91
ภาคผนวก ข แบบสอบถามครูผู้สอนวิชาดนตรี	93
ภาคผนวก ค หนังสือราชการที่ออกระหว่างดำเนินการ	106
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพครูเกี่ยวกับสภาพครูผู้สอนจำแนกตามเพศ	36
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนครูผู้สอนคนตรีจำแนกตามอายุ	37
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนครูผู้สอนคนตรีจำแนกตามวุฒิการศึกษา	38
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนครูผู้สอนวิชาคนตรีจำแนกตามประสบการณ์สอนคนตรี	39
ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลจำนวนครูผู้สอนวิชาคนตรีจำแนกตามประสบการณ์สอนคนตรี	40
ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลของการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน	41
ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลของการจัดทำแผนการใช้สื่อการสอนคนตรีตามหลักสูตร	42
ตารางที่ 8 แสดงข้อมูล การเตรียมตัวของผู้สอน	43
ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลของการเตรียมตัวผู้เรียน	44
ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลของการเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนคนตรีด้านกิจกรรม	45
ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีด้านกิจกรรม	46
ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีด้านเอกสาร	47
ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีด้านนวัตกรรม	48
ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีประเภทสิ่งพิมพ์	49
ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีประเภทแผนภูมิและแผนภาพ	50
ตารางที่ 16 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีประเภทอุปกรณ์	51
ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีประเภทเครื่องช่วยสอนเน้นจังหวะ	52
ตารางที่ 18 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีประเภทเครื่องช่วยสอนด้านกิจกรรมการฟังการร้อง	53
ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีประเภทสื่อในท้องถิ่นและเสววัสดุ	54
ตารางที่ 20 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีประเภทสื่อบุคคล	55
ตารางที่ 21 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรี ประเภทพื้นบ้าน	56
ตารางที่ 22 แสดงข้อมูลของการใช้สื่อการสอนคนตรีประเภทสื่อสถานที่	57

ตารางที่ 23 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาในการใช้สื่อการสอนคนตรี	
ของครูผู้สอน	63
ตารางที่ 24 แสดงข้อมูลของปัญหาและอุปสรรคด้านการวางแผน	64
ตารางที่ 25 แสดงข้อมูลของปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้สื่อการสอน	
คนตรี	65
ตารางที่ 26 แสดงข้อมูลของสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อ	
การสอนคนตรีด้านการเตรียมตัวครู.....	66
ตารางที่ 27 แสดงข้อมูลของสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อ	
การสอนคนตรีด้านวิธีสอน	67
ตารางที่ 28 แสดงข้อมูลของสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อ	
การสอนด้านอาคารสถานที่	68
ตารางที่ 29 แสดงข้อมูลของสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อ	
การสอนคนตรีด้านการประเมินผล	69
ตารางที่ 30 แสดงข้อมูลของสภาพความต้องการพัฒนาการ การใช้สื่อ	
การสอนคนตรีในโรงเรียน	72

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475 เป็นแผนการศึกษาชาติฉบับแรก คณะราษฎรประกาศในข้อบังคับเรื่องการศึกษาว่า "การศึกษาเป็นนโยบายหลักอย่างหนึ่งของรัฐบาล มุ่งหมายจะอบรมพลเมืองให้รู้และเข้าใจระบอบการปกครองแบบรัฐธรรมนูญอย่างเต็มที่ ฝึกให้บุคคลรู้จักคิดหาเหตุผล มีจรรยาบรรณ ร่ากายแข็งแรง ไม่ทิ้งชนบประเพณีไทย" ระยะสมัยต่อ ๆ มาซึ่งแผนการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดทุกระยะเวลา เพราะรัฐมีหลักและความเชื่อมั่นพื้นฐานว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และเป็นแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475: 2)

การศึกษาระดับประถมศึกษาตามแนวคิดในสภาพปัจจุบันเป็นการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาคุณลักษณะในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนและคำนวณได้ (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535: 12)

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่สำคัญและจำเป็นสำหรับประชาชนทุกคนเพราะรัฐบาลจัดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กด้วยการอบรมสั่งสอนขั้นมูลฐาน อันเป็นการนำไปสู่การเรียนรู้ในอันดับอื่น ๆ ต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ; 2503: 2)

แผนการศึกษาแห่งชาติ(2534: 1) เขียนถึงการศึกษาไว้ว่าการจัดการศึกษาเป็นการเรียนรู้ของมนุษย์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดำเนินร่วมกันอย่างสันติสุข พร้อมกับเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติให้คนไทยรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถนำความเข้าใจมาแก้ปัญหาและเสริมสร้างชีวิตในสังคมให้กลมกลืนกับธรรมชาติในแนวทางที่ดีขึ้น โดยใช้หลักสูตรเป็นข้อกำหนดเป้าหมายของการศึกษาได้ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ คือหลักสูตรฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 เป็นต้นแบบสำหรับกำหนดจุดมุ่งหมายพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติงาน กระบวนการคิด

กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการพัฒนา ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้มีหลักสูตรกำหนดเนื้อหาให้อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีการจัดการเรียนการสอนเน้นกิจกรรมเข้าจังหวะ กิจกรรมการฟัง และกิจกรรมการขับร้องให้มากที่สุด โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาวิชาที่ต้องใช้กิจกรรมทุกครั้ง ที่มีการเรียน คือ วิชาดนตรี

วิชาดนตรีเป็นวิชาที่ต้องเน้นการปฏิบัติกิจกรรมเป็นหลักเพราะเด็กในวัยนี้เข้าใจการเรียนการสอนเป็นลักษณะรูปธรรม โดยเฉพาะดนตรีเป็นเรื่องของเสียงจัดเป็นนามธรรม เด็กในวัยนี้ไม่สามารถเข้าใจได้ ทำให้เบื่อง่ายการเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกรูปแบบให้เป็นในลักษณะรูปธรรมมากที่สุด (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2537: 157)

สุเทพ บรรลือสิน, (2537: 12) กล่าวว่า "ดนตรีควรเป็นวิชาที่ทุกคนเรียนได้ สอนได้ เป็นวิชาสามัญ ต้องมีการเรียนที่ต่อเนื่องกัน" คนกับดนตรีเป็นของคู่กันมานานในอดีตจนถึงปัจจุบันดนตรีมีความสำคัญต่อมนุษย์ เช่นดนตรีทำให้เกิดความสนุกสนานเบิกบานใจและลดความตึงเครียดของมนุษย์ ในด้านของคนไข้มีการนำเอาดนตรีมาทำกายภาพบำบัด เพื่อใช้ประโยชน์ช่วยปรับสภาพของจิตใจและร่างกาย ช่วยกระตุ้นความจำในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเกิดการรับรู้ที่ดีขึ้น ช่วยพัฒนาด้านทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย ช่วยพัฒนาการทางสังคมด้วย ดังข้อความของ เสาวณีย์ สังฆโสภณ (2541: 77) สนับสนุน การมีเสียงดนตรีไพเราะรอบข้างเปรียบเสมือนคนเราได้อาหารและวิตามินที่มีคุณค่าต่อชีวิต นอกจากนี้สามารถนำความรู้ทางดนตรีไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ใช้เล่นเพื่อความบันเทิง ใช้เป็นสื่อกลางเพื่อสร้างไมตรี ใช้ประกอบเป็นอาชีพหลัก เช่น อาชีพนักร้อง นักดนตรี

ดังนั้นการสอนและพัฒนาความรู้ทางดนตรีให้แก่เด็กนับว่าเป็นสิ่งที่ครูจะต้องปลูกฝังให้เด็กรักวิชาดนตรีเพื่อเมื่อเด็กเติบโตต่อไปภายหน้า ได้นำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวอันจะนำมาซึ่งการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ พัฒนามตามยุคได้ทันกับการเจริญเติบโตทางสังคม ซึ่งหลักสูตรฉบับปรับปรุง 2533 (2535: 39) ได้กำหนดจุดประสงค์หลักในการเรียนการสอนวิชาดนตรีไว้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก และเข้าใจดนตรีโดยไม่เน้นทักษะมากเกินไป สามารถนำดนตรีไปใช้ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัย รสนิยม ค่านิยมอันดี มีสาระสำคัญดังนี้

เนื้อหาวิชาดนตรีที่หลักสูตรเน้นมีจังหวะ ทำนอง อารมณ์เพลง การประสานเสียง

ทักษะดนตรีที่หลักสูตรเน้น การฟัง, การร้องการเล่นเครื่องดนตรี การประพันธ์เพลงและการสร้างสรรค์

สิ่งหนึ่งที่มีบทบาท และมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับใช้ในการเรียนการสอนวิชาดนตรี ซึ่งครูผู้สอนต้องใช้ความสามารถ ความชำนาญในการนำความรู้จากลักษณะ เป็นนามธรรมไปสู่ผู้เรียนให้เข้าใจเป็นรูปธรรมได้ หรือจากทฤษฎีถ่ายทอดให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง สิ่งนั้นคือ สื่อการสอน ซึ่ง วาสนา ชาวหา, (2523: 1) กล่าวว่า "การเรียนการสอนเป็นระบบหนึ่งในระบบการศึกษาซึ่งต้องอาศัยสื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางเชื่อมโยงเพื่อให้ความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้" ซึ่งข้อความคล้ายคลึงกับข้อความของ กมล และนิตยา เวียสุวรรณ (2539: 17) ใช้เป็นสื่อกลางสำหรับการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการต่าง ๆ จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการสอนย่อมจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาการรับรู้ของเด็กได้ดีกว่าการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นนามธรรม

สื่อการสอนมีบทบาทต่อการเรียนการสอนดนตรีระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับสูงใช้เป็นเครื่องกระตุ้นความสนใจต่อสิ่งที่เรียนให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์รูปธรรมซึ่งเป็นตัวแบบสำหรับการเรียนรู้ด้านกระบวนการแล้วย่อมเกิดความคิดรวบยอดสลับซับซ้อน อาจสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองในรูปกิจกรรมต่าง ๆ และสร้างสถานการณ์ ที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ของเด็กตรงกับความคิดเห็น ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (2528: 9) สื่อมีพลังมากเพียงใดการนำสื่อมาใช้ในการศึกษาย่อมเป็นเครื่องมือยืนยันได้ว่าการศึกษานั้นจะมีพลังมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พัทธรา อิงคินันท์, (2522: 5) ว่า สื่อในรูปของอุปกรณ์การเรียนการสอนสามารถสัมผัสแนวความคิด คำนิยาม ข้อสรุปเนื้อหาแต่ละวิชาได้นาน เร็ว ถูกต้อง แม่นยำ

ธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ, (2539: 1) กล่าวว่า "ครูต้องอยู่กับสื่อ ถ้าการสอนขาดสื่อ ย่อมทำให้ไม่บรรลุจุดประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ความรู้เกิดขึ้นมากมายหลายด้าน ครูจำเป็นต้องสอนโดยใช้สื่อประกอบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางและเป็นการสนองหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ เจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ นับว่าเป็นภาระกิจที่สำคัญยิ่งของครูทุกคนต้องจัดหาและใช้สื่อ กันอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกรมวิชาการจัดทำแนวทางใช้สื่อ เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ขึ้น สนับสนุนให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนพร้อมๆ ให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนทุกประเภททุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5, 2539: 2)

สาระสำคัญที่ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน พอสรุปได้ว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญต่อการศึกษาระดับชั้น และทุกสาขาวิชา โดยเฉพาะวิชาดนตรีซึ่งหลักสูตร ได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนนั้นยังมีความจำเป็นต้องใช้สื่อการสอนอยู่ในอันดับสูง เพราะดนตรีเป็นเรื่องของเสียง จับต้องหรือสัมผัสไม่ได้ต้องใช้ความรู้สึกเข้าใจถึงสุนทรีयरสของดนตรี เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในเสียงดนตรี ทำให้เกิดความเต็มเปี่ยมและความเอิบอิ่มของความรู้สึกในใจ ทำให้นักเรียนเพลิดเพลินกับการเรียน สมองไม่ตึงเครียดกับสิ่งทีมากกระทบในทางไม่ดี สิ่งทีกล่าวมาแล้วเหล่านี้จะเกิดขึ้นกับนักเรียนชั้นประถมได้ต้องใช้สื่อการสอนเป็นตัวนำความรู้หรือสื่อสารเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ มาสู่ผู้เรียน

อีกประการหนึ่ง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนดนตรี ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ของครูผู้สอน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาวิจัยมาก่อน จึงสนใจศึกษา ค้นคว้า และทำการวิจัย ผู้วิจัยมีความมั่นใจว่าผลจากศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อาจจะช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้สื่อการสอนและเพื่อเป็นแนวทางจัดกระบวนการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาดนตรีได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ในโอกาสต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา

1. สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี และระยะเวลาในการใช้สื่อการสอน
2. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อในการสอนดนตรี
3. ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการให้การศึกษาและอบรมด้านสื่อการสอนดนตรีแก่ครูระดับประถมศึกษาอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับปัญหาตลอดจนสภาพการใช้
2. เพื่อเป็นพื้นฐาน ในการจัดหาและปรับปรุงสื่อการสอนวิชาดนตรี ในด้านปริมาณ, คุณภาพ, คุณค่าให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและความต้องการของครูในระดับประถมศึกษา

3. นำผลของการวิจัยด้านการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรี ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับครูประจำการและครูบรรจุใหม่ที่สอนวิชาดนตรีระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งไม่มีพื้นฐานทางดนตรี

4. เพื่อเสนอผลการศึกษา ค้นคว้าแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาปรับปรุงกิจการด้านสื่อการสอนวิชาดนตรีในระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด

5. เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีและรักวิชาดนตรี

6. เพื่อครูผู้สอนวิชาดนตรีได้ใช้สื่อการสอนกระทั่งเกิดความชำนาญ และสามารถนำไปใช้สอนตามกระบวนการได้ทันต่อความเจริญเติบโตของยุคโลกาภิวัตน์

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

1.4.2 ขอบเขตกลุ่มตัวอย่างได้จากประชากรที่เป็นครูผู้สอนวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหาศึกษาตามหลักสูตร ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.4.3.1 สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรีของครูผู้สอน

1.4.3.2 ปัญหาและอุปสรรคของการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรีของครูผู้สอน ดังนี้

- การวางแผนเตรียมใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี
- ใช้สื่อการสอนดนตรี
- เตรียมตัวครู
- ด้านการสอน
- ด้านอาคารสถานที่
- ด้านการประเมินผล

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนวิชาดนตรีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษา จ.ราชบุรี

วิชาดนตรี หมายถึง วิชาที่จัดอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในรูปของกิจกรรมดนตรี มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติดนตรีตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2533

สื่อ หมายถึง สื่อการสอนดนตรี คือ เครื่องช่วยสอน วิธีการ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ และการจัดสภาพ สิ่งแวดล้อม สำหรับช่วยในการสอน กระทั่งสามารถทำให้ลักษณะนามธรรมของดนตรี เป็นลักษณะของรูปธรรมมากขึ้น

โสตทัศนวัสดุ หมายถึง วัสดุที่ใช้สำหรับฟังและดู โทรทัศน์ วิดีโอ เครื่องคอมพิวเตอร์

โสตทัศนอุปกรณ์ หมายถึง อุปกรณ์การสอน

1.6 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

1.6.1 การศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการใช้สื่อการสอนดนตรี ระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการวางแผนเตรียมใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี, ใช้สื่อการสอนดนตรี, การเตรียมตัวครู, ด้านการสอน ด้านอาคารสถานที่ สามารถจัดปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการใช้สื่อการสอนดนตรี ตามหัวข้อที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ด้านการสอนในอนาคตการเรียนการสอนจะต้องพัฒนาให้ทันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้

1.6.2 ศึกษาถึงการสอนที่ใช้แบบกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1.6.2.1 ขั้นวางแผน

- เตรียมตัวผู้สอน
- เตรียมสื่อ
- เตรียมตัวผู้เรียน
- เตรียมก่อนทำการสอน

1.6.2.2 ขึ้นนำไปใช้

- ใช้ตามแผนที่วางไว้
- จัดสภาพเพื่อใช้ได้สะดวก

1.6.2.3 วัดผลประเมินผลการใช้สื่อ

ทำให้การสอนดนตรีในลักษณะที่เป็นนามธรรม กระทั่งนักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนเป็นรูปธรรมได้ ดังคำกล่าวไว้ว่า "ภาพภาพหนึ่งสามารถแทนคำพูดเป็นพันคำ" คำกล่าวนี้สามารถยืนยันได้ว่า การใช้สื่อการสอนนั้นช่วยลดการทำงานของครูผู้สอนได้มาก และยังสามารถทำให้ผู้เรียนนั้นสามารถมองเห็นภาพต่าง ๆ ที่ครูสอนเป็นรูปธรรมมากขึ้น และยังเป็นอีกบทบาทหนึ่งมีผลต่อการนำไปใช้แก้ปัญหาด้านการสอนเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

1.6.3 การได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรี ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนนั้นย่อมได้รับผลของการปฏิบัติงานที่สมบูรณ์แบบ การได้ปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิด มีจินตนาการ รู้จักคิดค้น ค้นคว้าให้กว้างไกลขึ้น ข้อสำคัญทำให้การเรียนการสอนไม่น่าเบื่อหน่าย ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็จะสูงขึ้น ต่อไปภายหน้านักเรียนนำความรู้ทั้งหลายไปพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบซึ่งส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การใช้สื่อการสอนเนื้อหาวิชาดนตรีของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่นำมาปรับปรุงด้านเนื้อหากิจกรรมท้ายบท กำหนดวัน เวลาการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์ ใน ป.02 ด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) จิตพิสัย (ความรู้สึก) และทักษะพิสัย (ความสามารถในการทำงาน) และนำมาใช้ในการเรียนการสอน ตั้งแต่พุทธศักราช 2534 ถึงพุทธศักราช 2539 มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

- 2.1 ความหมายของสื่อการสอน
- 2.2 คุณค่าของการใช้สื่อการสอนในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
- 2.3 ประเภทของสื่อการสอน
- 2.4 การใช้สื่อการสอน
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนดนตรี

2.1 ความหมายของสื่อการสอน

สื่อการสอนเป็นอุปกรณ์สำคัญในการเรียนการสอน สำหรับด้านความหมายมีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

สื่อ ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับล่าสุด (2530: 539) ความว่า ทำการติดต่อให้ถึงกัน ชักนำให้รู้จักกัน สิ่งที่ทำการติดต่อให้ถึงกันหรือรู้จักกัน

สื่อการศึกษา หมายถึง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นสื่อทางการศึกษา

กมล-นิตยา (2539: 40) ให้ความหมายของสื่อไว้ดังนี้ สื่อ หมายถึง การนำวัสดุ อุปกรณ์ ระบบ และวิธีการ เป็นตัวกลางให้การศึกษาแก่ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน อีกด้วย

กิดานันท์ มลิทอง (2536: 75) ได้ให้ความหมายของสื่อไว้ดังนี้ "สื่อเป็นคำที่มาจากภาษาละติน (medium) แปลว่า ระหว่าง หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูล เพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ สื่อการสอนนับว่ามีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอนนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการไม่ว่าสื่อนั้นจะเป็นสื่อใดก็ตามล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ทั้งสิ้น"

แจ่มจันทร์ ปรีชาฉิมชัย (2522: 11) ให้ความหมายของสื่อไว้ดังนี้ เครื่องมือตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนอยากรู้อยากเรียน กระทั่งเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้อย่างดี และรวดเร็วขึ้น

ชนิดา พิทักษ์สฤณี (2523: 8) ให้ความหมายของสื่อไว้ดังนี้ สื่อการเรียนการสอนหมายถึง วัสดุช่วยในการเรียน ได้แก่ รูปภาพ บัตรคำ แผนภูมิ แผนที่ ขอลูก แผ่นโปสเตอร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ กระดานดำ อุปกรณ์บางชนิดต้องนำไปใช้คู่กับวัสดุ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528: 64) ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ดังนี้ สื่อการสอน หมายถึง ทุก ๆ สิ่ง ทุก ๆ อย่างใช้ในการสอนแต่ไม่ใช่ครูพูดปากเปล่าเพียงอย่างเดียว ทำให้การสอนเป็นไปอย่างน่าสนใจ สนุกตื่นเต้นและทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

จุฑา ดาว ทิตย์มาตย์ (2537: 12) ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ดังนี้ เป็นเครื่องช่วยสอนจัดโดยครูและนักเรียน เพื่อเสริมการเรียนรู้หรืออาจนำมาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้จากผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้การสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สถานที่ บุคคล หรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสื่อการสอนด้วย

ศันสนีย์ สุริยวงษ์ (2534: 7) ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ดังนี้ สื่อการสอน หมายถึง สื่อเชิงวัสดุ เชิงอุปกรณ์ และสื่อเชิงวิชาการ เป็นตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

สมบุรณ์ สงวนญาติ (2534: 43) ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนดังนี้ สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุสิ่งของที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นมา รวมทั้งวิธีการสอนกิจกรรมการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้ในการถ่ายทอดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ดำเนินการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้

จากความหมายข้างต้นที่ได้จากการค้นคว้า พบว่า สื่อการสอนหมายถึง เครื่องช่วยอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดความรู้ วิชาการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งนักเรียนเป็นฝ่ายรับ ครูเป็นฝ่ายถ่ายทอด โดยผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น จำพวกวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เทคโนโลยี สถานี สถานีที่ บุคคล กระบวนการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลในเวลาจำกัด

2.2 คุณค่าของการใช้สื่อการสอนในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

จากการค้นคว้าเกี่ยวกับคุณค่าของสื่อการสอน จากคำอธิบายของนักวิชาการต่าง ๆ ปรากฏดังนี้

กมล นิตยา เวียสุวรรณ (2539: 70) ได้อธิบายคุณค่าของสื่อการสอนเป็นประเด็นดังนี้

1. การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ใช้เวลาน้อยสามารถถ่ายทอดการเรียนรู้ได้มากขึ้น
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้หลายวิธีตามความถนัด ความสนใจ และสามารถ
3. ช่วยให้การสอนเป็นจริงมากขึ้นโดยวิธีเสริมแรง และมีการให้รางวัลการเรียนรู้
4. ทำให้การสอนได้ผลดียิ่งขึ้น เช่น การใช้ของจำลองนำเอาเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือสิ่งที่ยู่ห่างไกลเข้ามาให้ดูใกล้ ๆ ย่นเวลาของภาพและเสียง ขยายสิ่งที่เล็ก ๆ ให้ใหญ่ขึ้น ย่อส่วนที่ใหญ่ให้เล็กลง ทำสิ่งที่ยากและซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
5. ทำให้การเรียนรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้เร็วขึ้นโดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดคนละซีกโลก
6. ทำให้ผู้เรียนมีความเสมอภาคกันในด้านการศึกษาเพราะไม่ว่าผู้เรียนจะไปอยู่ที่ไหน เมื่อนำสื่อเข้ามาใช้ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้

กิดานันท์ มลิทอง (2536: 83) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการสอนไว้ว่า สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ดังนี้

สื่อกับผู้เรียน

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาเร็ว ในระยะอันสั้น เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เกิดความคิดรวบยอดอย่างถูกต้องเร็ว

2. ช่วยให้ไม่เบื่อหน่ายในการเรียน

3. ผู้เรียนเห็นประสบการณ์และเข้าใจตรงกัน

4. ร่วมทำกิจกรรมด้วยกันสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

5. การศึกษาค้นคว้าจนเกิดความคิดสร้างสรรค์ สื่อสามารถช่วยเสริมลักษณะที่ดี

6. ใช้สื่อการสอนเป็นรายบุคคลสามารถช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

สื่อกับผู้สอน

1. เพิ่มความเชื่อมั่นในตัวเอง ทำให้บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น

2. ช่วยแบ่งเบาภาระในด้านการเตรียมเนื้อหา

3. ช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ คิดค้นเทคนิค วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528: 25) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อไว้ดังนี้ สื่อการสอนมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กระดับประถมศึกษาเป็นอย่างมาก เป็นเครื่องมือช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ให้เด็กได้รับประสบการณ์ ตรงในลักษณะรูปธรรม ช่วยกระตุ้นความสนใจต่อสิ่งที่เรียน เป็นตัวแบบสำหรับการเรียนรู้กระบวนการ หรือความคิดรวบยอดที่สลับซับซ้อน ช่วยให้ครูและเด็กปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ทำให้การเรียนรู้ของเด็กมีสภาพการณ์ที่เปิดกว้างเสมอ สื่อจึงมีคุณค่าต่อการสอนมาก นักวิชาการได้อธิบายคุณค่าของสื่อการสอนหลากหลายดังนี้

นิพนธ์ สุขปริดี (2528: 356-357) ได้แบ่งคุณค่าของสื่อการสอนไว้ 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และด้านเศรษฐกิจและการศึกษา

1. คุณค่าด้านวิชาการ

1.1 เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ผลการเรียนรู้ดีกว่าเด็กที่ไม่ใช้สื่อการสอน

1.2 เด็กมองเป็นรูปธรรมมากขึ้น เข้าใจสิ่งที่อยู่ห่างไกล ช่วยแก้ปัญหา

และส่งเสริมให้เกิดความคิดต่าง ๆ

1.3 ให้ประสบการณ์ที่เป็นจริง เรียนรู้อย่างถูกต้อง จำได้นานและมาก

1.4 สื่อประเภทภาพยนตร์ ช่วยให้เกิดทักษะเร็วขึ้น

2. คุณค่าทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้

2.1 ระวัง เกิดความสนใจ และต้องการเรียนในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น

2.2 ทำให้เกิดมโนภาพที่สมบูรณ์ และมีความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง ชัดเจน

2.3 เด็กสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเอง

3. คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจและการศึกษา

3.1 ช่วยให้เรียนได้เร็วและฉลาดมากขึ้น

3.2 นำสิ่งที่เกิดในอดีต เป็นปัจจุบันได้ ทำสิ่งที่เร็วให้ช้าลง และทำสิ่งที่ช้า

ให้เร็วขึ้น

เปรี๊ยะ กุมุท (2518: 4-12) ได้อธิบายคุณค่าของสื่อการสอนประเภทเครื่องมือ อุปกรณ์ ประเภทวัสดุ เทคนิคหรือวิธีการได้ดังนี้

1. ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับภูมิหลังที่แตกต่างกันของผู้เรียนในเรื่องของพื้นฐาน
2. ใช้เวลาน้อยแต่เรียนได้มากขึ้นกว่าไม่ใช้สื่อการสอน
3. ทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้มากขึ้นกว่าไม่ใช้สื่อการสอน
4. ช่วยให้ผู้เรียนอ่านได้เร็วขึ้น
5. ช่วยเพิ่มทักษะในการเรียนรู้
6. จำได้มากและนาน
7. อ่านและเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
8. ทำให้การเรียนง่ายขึ้นกว่าเดิม
9. ทำให้นามธรรมเป็นไปในลักษณะรูปธรรมได้
10. เกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้
11. ลดการสื่อความหมายด้วยวาจา

12. ช่วยพัฒนาความคิดอย่างต่อเนื่อง
13. ช่วยการเรียนรู้บางเรื่องที่สลับซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
14. ทำให้ครูสอนได้ดีและการสอนของครูบรรลุเป้าหมาย

คอมพิวเตอร์เป็นสื่อร่วมสมัยเมื่อนำมาใช้เกี่ยวกับการสอนดนตรี ทำให้การสอนมีคุณภาพ และเป็นสิ่งเข้าใจให้นักเรียนสนใจได้รับการเสริมแรงและรวดเร็ว เพราะสามารถรวมเอาเสียงดนตรี สีสัน กราฟิกเคลื่อนไหว ทำให้ดูเหมือนของจริง ช่วยให้การเรียนการสอนมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ใช้ลดเวลาและค่าใช้จ่ายลง และเพิ่มประสิทธิผลในแง่ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย (วารินทร์ รัตนนิพรม. 2531: 193)

จากคุณคำดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สื่อมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนทั้งกับผู้เรียนและผู้สอน ในด้านวิชาการมีผลกับเด็กโดยเด็กเข้าใจในลักษณะเป็นรูปธรรมมากขึ้น ได้รับประสบการณ์ตรงเวลาในการเรียนใช้เวลาน้อยแต่การเรียนรู้ดีขึ้น ได้ทักษะเร็ว แก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยกระบวนการคิดที่มีเหตุผล มั่นใจในการทำกิจกรรมด้วยตัวเอง และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข คุณค่าของสื่อการสอนที่ประโยชน์เปรียบเสมือนเครื่องอำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้าน

2.3 ประเภทของสื่อการสอน

สื่อการสอนมีหลายลักษณะ นักวิชาการได้จำแนกประเภทของสื่อการสอน ดังนี้
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539: 42) ได้จำแนกสื่อการสอน โดยเรียกว่า
โสตทัศนูปกรณ์ ออกเป็น 6 ประเภท

1. วัสดุลายเส้น กระดานดำ แผนที่โลกและลูกโลก การ์ตูน แผ่นภาพ แผ่นสถิติ แผนภูมิ ป้ายผ้าสาธิต ป้ายนิเทศ
2. วัสดุมีทรง ไดออรามา พิพิธภัณฑ์โรงเรียน ของเรียนแบบ ของจำลอง ของตัวอย่าง และของจริง
3. โสตวัสดุ ระบบเสียง แผ่นเสียง เทปเสียงและวิทยุ
4. ภาพนิ่ง ภาพพ่น สมุดภาพ ภาพสามมิติ ภาพเขียน รูปภาพ ฟิล์มสตริป สไลด์ ภาพโปรเจกต์ และรูปคัดจากหนังสือ
5. กิจกรรมร่วม งานที่เป็นโครงการ การเล่นเกม การแสดงบทบาท การสาธิต การศึกษานอกสถานศึกษา นิทรรศการ การทดลอง กระบะทราย
6. ภาพยนตร์และโทรทัศน์

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528: 31-38) ได้แบ่งประเภทของสื่อไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนประเภทวัสดุสิ้นเปลือง หดไป ผุพังง่าย สิ่งพิมพ์ ภาพชุด แผนภูมิ สไลด์ ฟิล์ม ภาพถ่าย ฯลฯ

2. อุปกรณ์ ที่ช่วยสอนมีความแข็งแรง ทนทาน เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉาย สไลด์ ฟิล์มสตริป เครื่องรับวิทยุ-โทรทัศน์ กล้องจุลทรรศน์

3. วิธีการต่าง ๆ การสาธิต ทดลอง เกม กิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดมุ่งให้หาประสบการณ์
เอง

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534: 48-45) แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้
ครอบคลุมสื่อทุกประเภท จึงแบ่งสื่อการเรียนการสอนเป็น 3 ประเภทคือ

1. สื่อประเภทโสต-ทัศนวัสดุ (Audio Visual Materials) แบ่งออกเป็น 6 จำพวก

1.1 รูปภาพ ได้แก่ ภาพเขียน ภาพถ่าย ภาพพิมพ์

1.2 วัสดุลายเส้น ได้แก่ แผนภูมิ แผนสถิติ แผนภาพ ภาพโฆษณา

การ์ตูน แผนที่ ลูกโลก

1.3 วัสดุสามมิติ ได้แก่ ของจริง หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง ของล้อแบบ

หุ่นมือ

1.4 วัสดุประกอบแผ่นป้าย ได้แก่ ตัวแสดงที่ใช้กับแผ่นป้ายนิเทศ

แผ่นป้าย แผ่นป้ายแม่เหล็ก แผ่นป้ายไฟฟ้า แผ่นป้ายกระเป๋าค้นคว้า คำสำคัญ

1.5 วัสดุสิ่งพิมพ์ หนังสือ ตำรา และเอกสารประกอบการเรียนการสอน

1.6 วัสดุประกอบการทดลอง ได้แก่ ตัวยาและสื่อราคาเยาที่ใช้ในการ

ทดลอง

2. สื่อประเภทโสต-ทัศนอุปกรณ์ แบ่งออกเป็น 2 จำพวก

2.1 เครื่องฉายและเครื่องเสียง ประกอบด้วยตัวเครื่อง (Hardware) และ
วัสดุที่ใช้กับเครื่อง (Software)

Hardware

1. เครื่องฉายภาพยนตร์ 8 มม. 16 มม.
2. เครื่องฉายฟิล์มลูป

Software

1. ฟิล์มภาพยนตร์
2. ฟิล์มลูป

3. เครื่องฉายสไลด์	3. ฟิล์มสไลด์
4. เครื่องฉายฟิล์มสตริป	4. ฟิล์มสตริป
5. เครื่องฉายทึบแสง	5. ภาพทึบแสง
6. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	6. แผ่นโปร่งใส
7. เครื่องฉายภาพจุลทรรศน์	7. กระจกใส
8. เครื่องเล่นแผ่นเสียง	8. แผ่นเสียง
9. เครื่องเทปบันทึกเสียง	9. ตลับเทปบันทึกเสียง
10. เครื่องเทปบันทึกภาพ	10. ตลับเทปบันทึกภาพ
11. เครื่องขยายเสียง	11. ข้อความที่พูด
12. เครื่องรับวิทยุ	12. รายการวิทยุ
13. เครื่องรับโทรทัศน์	13. รายการโทรทัศน์

2.2 จำพวกเครื่องมือ (Apparatus) ได้แก่ เครื่องมือวัด เครื่องมือตรวจ เครื่องมือแสดง และเครื่องมือทดลองประเภทต่าง ๆ ที่มีราคาค่อนข้างแพง

3. สื่อประเภทเทคนิควิธีการ แบ่งออกเป็น 2 จำพวก

3.1 จำพวกกิจกรรม ได้แก่ การเล่นเกม การแสดงบทบาท การทัศนอาทร การสาธิต นิทรรศการ และกิจกรรมในรูปแบบอื่น ๆ

3.2 จำพวกบทเรียนแบบโปรแกรม ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป เครื่องช่วยสอน ชุดการสอนและโปรแกรมการสอน รูปแบบอื่น ๆ

เดอ คีฟเฟอร์ (1965: 76) แบ่งตามลักษณะที่ใช้ เรียกว่า โสตทัศนูปกรณ์ ดังนี้

1. สื่อประเภทเครื่องฉาย (Projected Aids) เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์
2. สื่อประเภทไม่ใช่เครื่องฉาย (Non-projected Aids) รูปภาพ แผนภูมิ ของจริง ของจำลอง
3. สื่อประเภทเครื่องเสียง (Audio Aids) เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ แผ่นเสียง

เอดการ์ เดล (1965) แบ่งสื่อการสอนเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างสื่อ โสตทัศนูปกรณ์

1. ประสบการณ์ตรง ลักษณะเป็นรูปธรรม นักเรียนได้ประสบการณ์ตรงจากของจริง การจับต้องและการเห็น
2. ประสบการณ์รอง เรียนจากสิ่งที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด เรียกว่า การจำลอง
3. ประสบการณ์ในภาพหรือการแสดง เป็นการแสดงบทบาทสมมุติของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เรื่องราวเป็นลักษณะนามธรรม
4. การสาธิต อธิบายประกอบการกระทำ เป็นขั้นตอนตามลำดับ
5. การศึกษานอกสถานที่ การไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ สัมภาษณ์บุคคลสำคัญต่าง ๆ
6. นิทรรศการ การจัดป้ายนิเทศเพื่อให้สาระประโยชน์ความรู้ และประสบการณ์

หลาย ๆ รูปแบบมาผสมผสานกัน

7. โทรทัศน์ส่งได้ทั้งในระบบวงจรเปิดและวงจรปิด อาจเป็นการสอบถามหรือบันทึก
8. ภาพยนตร์ ภาพบันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ลงบนฟิล์ม ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งภาพและเสียง
9. การบันทึกเสียง วิทยู ภาพนิ่ง
10. ทักษะสัญลักษณ์ แผนที่ แผนภูมิ แผนสถิติ เครื่องหมายต่าง ๆ
11. วามสัญลักษณ์ ประสบการณ์ในลักษณะนามธรรม คือ ตัวหนังสือ ภาษาเขียน คำพูด คำบรรยาย ตัวอักษร ตัวเลข แทนคำบรรยาย

อีลี (1972) จำแนกตามทรัพยากรการเรียนรู้

1. คน (people) ได้แก่ ครู ผู้บริหารสายต่าง ๆ ผู้แนะแนวการศึกษา ผู้ช่วยสอน ผู้อำนวยการความสะอาดด้านต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ คนเมื่อนำมาประยุกต์ให้ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ศิลปิน นักการเมือง นักธุรกิจ ช่างซ่อมรถยนต์
2. วัสดุ (Materials) ประเภทบรรจุเนื้อหาบทเรียน หนังสือ สไลด์ ฟิล์มสตริป แผนที่ หรือสื่อที่ออกแบบเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการสอน แต่เนื้อหาอยู่ในรูปของความบันเทิง จัดแสดงนิทรรศการภาพเขียน หรือภาพยนตร์ชีวิตสัตว์
3. อาคารสถานที่ (Settings) ห้องสมุด หอประชุม สนามเด็กเล่น โรงงาน ตลาด สถานที่ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์
4. เครื่องมือ (Tools and Equipment) ส่วนมากมักเป็นเครื่องมือด้านโสตทัศนูปกรณ์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ ตะปู ไขควง
5. กิจกรรม (Activity) การสอนแบบโปรแกรม เกมและสถานการณ์จำลอง การจัดทัศนศึกษา

เจมเอส คินเดอร์ (1963 อ้างถึงใน ชลียา ลิ้มปิยากร, 2536: 34) แบ่งประเภท

1. สื่อที่ได้ยินด้วยหู เช่น แผ่นเสียง เทปเสียง วิทยุ
2. สื่อที่เห็นด้วยตา เช่น ภาพยนตร์ไม่มีเสียง แผ่นโปร่งใส फिल्मสตริป ป้ายนิเทศ

แผนภูมิ แผนสถิติ

3. สื่อที่เห็นด้วยตา และที่ได้ยินด้วยหู ภาพยนตร์มีเสียง โทรทัศน์ เทปบันทึกภาพ

สไลด์ประกอบเสียง

4. สื่อที่แสดง ของจริง แผ่นป้าย

2.3.1 สื่อการสอนดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2538: 139) กล่าวว่า "สื่อการสอนดนตรีจัดเป็นสิ่งสำคัญในการสอนดนตรีเนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียง ที่เป็นนามธรรม การใช้สื่อต่าง ๆ ทางด้านทัศนูปกรณ์ มาช่วยในการสอนช่วยให้ลักษณะนามธรรมของดนตรีเป็นรูปธรรมมากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนรู้ดนตรีได้เข้าใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับประถมศึกษา สื่อการสอนดนตรีจัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก นอกจากนี้สื่อประเภทเสียงจัดเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนดนตรี เพราะช่วยให้ผู้เรียนได้รับฟังดนตรีเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและสื่อประเภทเครื่องดนตรีช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสและเล่นดนตรี ซึ่งเป็นสิ่งเร้าช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ดนตรีได้อย่างดี"

สื่อการสอนดนตรี สื่อแบ่งตามการใช้ในลักษณะการเรียนการสอนดนตรี ดังนี้ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ เครื่องช่วยสอน สื่อการสอนในห้องเรียน

1. วัสดุ แผนภูมิเพลง แผนภูมิตัวโน้ตดนตรี, แผนภูมิสัญลักษณ์ รูปแบบจังหวะเพลง แผนภูมิแสดงลักษณะเครื่องดนตรี, แผนภูมิแสดงวิธีการเล่นเครื่องดนตรี แผ่นภาพประวัติผู้ประพันธ์ เพลง แผ่นภาพต่าง ๆ ที่มีความหมายเกี่ยวกับเนื้อเพลง แผ่นเสียง เทป แผ่นดิสก์ พจนานุกรมดนตรี สารานุกรมดนตรี

2. อุปกรณ์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องแถบบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายต่าง ๆ เทปโทรทัศน์

3. เทคนิคหรือวิธีการ เช่น การสาธิต การปฏิบัติจริง การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร

4. เครื่องช่วยสอน ทั้ง 2 กิจกรรมมีดังนี้

4.1 กิจกรรมเน้นจังหวะ จังหวะ ฉาบ กรับ โหม่ง กลองสองหน้า กลองฉิ่ง
ลูกแซค กลองยาว

4.2 กิจกรรมเน้นการฟังและการร้อง จิม ขลุ่ย ซอด้วง ซออู้ โทนรำนะนา
ฆ้องวงเล็ก เร็กคอร์ดเดอร์ แตร จะเข้ อังกะลุง

2.3.2 สื่อการสอนในท้องถิ่น

สื่อการสอนในท้องถิ่น คือ การนำทุกสิ่งทุกอย่างที่หาได้ในชุมชนนั้น ๆ มาประดิษฐ์
เป็นสื่อการสอน เพื่อทำให้เกิดบรรยากาศใหม่ ๆ สำหรับถ่ายทอดความรู้จากครูสู่นักเรียนเป็นผู้รับ
ภายในห้องเรียน

2.3.3 สื่อในชุมชน

ชุมชนของโรงเรียน คือ สิ่งแวดล้อมที่จะทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในชีวิต
ประจำวันที่มีอิทธิพลมากต่อการจัดระบบการเรียนการสอนครูที่ดีควรแสวงหาโอกาสและประโยชน์
จากชุมชนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเพราะชุมชนมีคุณค่าต่อการเรียนการสอน แหล่งสื่อในชุมชนที่
ควรทราบเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน มีดังนี้

สื่อท้องถิ่น หมายถึง วัสดุหน่วยหรือวัสดุที่เหลือใช้ในท้องถิ่นที่นำมาดัดแปลงใช้ใน
กระบวนการเรียนการสอนได้ เช่น ก้อนหิน กระดาษ เปลือกหอย เหยี่ยวโบราณ เศษเหล็ก ฯลฯ

สื่อบุคคล หมายถึง บุคลากรในท้องถิ่นที่สามารถเชิญมาให้ความรู้ หรือออกไปพบปะ
พูดคุยได้ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ ตำรวจ ทหาร ผู้ปกครอง นักเรียน อาชีพปฏิบัติ
เครื่องดนตรี

สื่อสถานที่ หมายถึง อาณาบริเวณสิ่งก่อสร้าง สถานที่ที่มีความสำคัญต่อชุมชน รวมทั้ง
วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นที่สามารถไปศึกษาหาความรู้ให้ตรงกับความต้องการของการเรียนการสอนได้
เช่น ที่ว่าการอำเภอ ค่ายทหาร โรงพยาบาล สนามกีฬา โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย
พิพิธภัณฑ์ วัด โบสถ์ โบราณสถาน ที่ทำการสมาคม หอสมุดประชาชน

2.4 การใช้สื่อการสอน

การเรียนการสอนแต่ละครั้ง แต่ละวิชาจะได้ผลสัมฤทธิ์หรือทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มากกว่าฟังครูบรรยาย มีความสนใจมากขึ้น กระทั่งเกิดความกระตือรือร้นได้ควรยึดหลักการที่ว่า "มีอะไรที่นักเรียนช่วยได้ ก็ควรให้นักเรียนช่วย อะไรที่นักเรียนทำได้ ให้นักเรียนทำ ไม่ว่าครูจะทำได้ดีกว่า หรือเร็วกว่าก็ตาม" ตรงกับข้อความของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528: 45) ใจความว่า การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอนนั้น จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมาก ในขณะที่การเรียนการสอนดำเนินอยู่

สื่อเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง ที่มีทั้งบทบาทและความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา อยู่ในอันดับสูง จัดได้ว่าเป็นเครื่องกระตุ้นความสนใจต่อสิ่งที่เรียน เป็นเครื่องมือช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ฉะนั้น ในการใช้สื่อการสอนดนตรี ให้มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการจัดทำอย่างมีระบบ คือ มีการวางแผนทดลองใช้ ปรับปรุงแก้ไขให้ได้ผลครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้าน โดยต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันระหว่างความต้องการของผู้เรียนและวิธีใช้สื่อการสอนตามหลักสูตรของครู การวางแผนการใช้สื่อการสอนควรวางแผนไว้ก่อนใช้ เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับสื่อบางชนิดที่ยังไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของตัวผู้เรียน ดังที่ สุรางค์ จันทวานิช,(2531: 70) กล่าวว่า การออกแบบสื่อการสอนต้องให้สอดคล้องและใช้สอนตามกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดไว้ เพื่อช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

จกกลนี้ ห่วงทอง,(2538: 56-57) ได้กล่าวถึงหลักการใช้สื่อการสอนของครูให้ได้ประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน
2. เลือกสื่อเฉพาะที่ต้องการใช้ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้
3. กำหนดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้
4. ใช้วิธีสอนใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพและความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียน
5. ใช้สื่อการสอนเพื่อให้เกิดประสบการณ์ด้านทักษะและขบวนการให้เป็นรูปแบบ
6. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อหรือกิจกรรมมากที่สุด
7. ควรทดสอบการใช้สื่อก่อนนำไปใช้จริง

ชม ภูมิภาค,(2524: 27-30) กล่าวถึงการใช้สื่อการสอน คือ เลือกใช้สื่อต้องยึดจุดหมาย การใช้สื่อการสอนให้เด่นชัด ถูกต้องลักษณะของผู้เรียน เพราะเมื่อใช้สื่อนำเข้าสู่บทเรียนควรสร้างความพร้อมเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเตรียมการใช้ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและภาวะการใช้สื่อให้สะดวกสบาย ควรแนะนำผู้เรียนรู้จักการสนองตอบต่อสื่อที่เหมาะสม สิ่งที่สำคัญที่สุดประการสุดท้ายในการใช้สื่อควรมีการประเมินผลทั้งในตัวสื่อและเทคนิคในการใช้สื่อ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2520: 7-11) การใช้สื่อการสอนให้ได้ผลดีขึ้นอยู่กับทักษะของครูที่เหมาะสมกับวิชา เวลา และถูกวิธีตามลักษณะของวัสดุและเครื่องมือครูผู้สอนควรปฏิบัติดังนี้

1. เลือก (Selection) สื่อควรพิจารณาตามสภาพการสอน ดังนี้

เลือกให้เหมาะกับวัยของผู้เรียน มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่เรียน เพื่อให้ได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย นักเรียนมีความสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการเรียน ที่ทันต่อเหตุการณ์ ความก้าวหน้า ประการสำคัญ ต้องเป็นเสมือนสิ่งเร้าความสนใจในการเรียน

2. เตรียม (Preparation)

2.1 เตรียมตัวครูผู้สอน มีการวางแผนก่อนสอน เช่น เตรียมชิ้นตอนก่อนสอน ทุกขั้นตอน กระทั่งถึงตรวจสอบเครื่องมือ และระยะเวลาการใช้สื่อ

2.2 เตรียมห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมอง ได้ยินเสียงที่ชัดเจน อากาศถ่ายเท สะดวกได้ดี ห่างไกลจากเสียงรบกวน

2.3 เตรียมนักเรียน ควรบอกหัวข้อเรื่อง และสรุปอย่างย่อ ๆ ก่อนทำการสอน

3. การใช้ (Presentation)

3.1 ผู้สอนควรมีบุคลิก ท่าทางสง่างาม เพื่อผู้เรียนไม่เบื่อในขณะที่กล่าวนำเข้าสู่บทเรียน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการใช้สื่อ และใช้อย่างรัดกุม ครูผู้สอน ไม่ควรปล่อยให้ผู้เรียนอยู่ตามลำพังในขณะที่ใช้สื่อประเภทเครื่องมือ

4. การติดตามผล (Follow-up)

เพื่อให้ทราบถึง การเรียนรู้ เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ควรมีการอภิปราย การทดสอบ การสอบถาม ช่วยกันสรุป

ธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ, (2539: 7) ได้กล่าวถึง การวางแผนใช้สื่อดังนี้ ต้องศึกษาวัตถุประสงค์ของสื่อ มุ่งสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ควรบันทึกสาระและแนวคิดที่สำคัญที่สื่อมุ่งเสนอต่อนักเรียนโดยอธิบายศัพท์และแนวคิดที่อาจเข้าใจยากแก่นักเรียนล่วงหน้าก่อนใช้สื่อ และกำหนดกิจกรรมการใช้สื่อ

มิ่งขวัญ กิตติวรรณกร (2534: 27-30) กล่าวถึงการใช้สื่อการสอนของครู ต้องสัมพันธ์กับระบบการสอน สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การใช้สื่ออย่างมีระบบ ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์พฤติกรรมเบื้องต้นของผู้เรียน เพราะผู้เรียนอาจมีลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนกัน
2. การกำหนดขอบข่ายและเนื้อหาที่จะเรียน ควรแจ้งให้ผู้เรียนเข้าใจว่าจะเรียนอะไรบ้าง ควรจะมีทักษะหรือพฤติกรรมอย่างไร
3. เลือกประสบการณ์เรียนรู้และสื่อที่เหมาะสม โดยสามารถตอบสนองต่อการเรียนรู้
4. เลือกวิธีสอนและดำเนินการสอน
5. ประเมินผล เพื่อสำรวจผู้เรียนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

วัลลภ ภูโชติ (2528) เสนอให้มีการวางแผนการใช้สื่อการสอนตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. เตรียมการก่อนการใช้สื่อการสอน
 - 1.1 เตรียมตัวผู้สอน
 - 1.2 เตรียมชั้นเรียน
 - 1.3 เตรียมผู้เรียน
2. การใช้สื่อการสอนที่เตรียมไว้
 - 2.1 นำสื่อออกใช้ตามที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนมีกิจกรรมร่วมทั่วถึงกัน
 - 2.2 มีการกำหนดการใช้สื่อการสอน
 - 2.3 ดูแลปฏิกิริยาของผู้เรียน
3. การสรุปผลการใช้
 - 3.1 อภิปรายสื่อที่ใช้แล้วอย่างละเอียด
 - 3.2 ตั้งคำถามและสรุปเรื่องเป็นตอน ๆ
 - 3.3 อธิบายถึงสิ่งที่ผู้เรียนยังสงสัย
 - 3.4 ทดสอบความเข้าใจ
4. การจัดกิจกรรมต่อเนื่อง
 - 4.1 หาวิธีให้ผู้เรียนนำความรู้ จากการที่ครูใช้สื่อในการเรียนการสอนไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 - 4.2 จัดกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้เรียนทำหลังจากใช้สื่อการเรียนการสอนเรียบร้อยแล้ว เช่น อภิปราย รายงาน ตอบคำถาม

วารินทร์ รัตนมีพรหม, (2931: 36-37) มีขั้นตอนในการใช้สื่อดังนี้

1. การตรวจสอบสื่อว่าเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายหรือกับวัยผู้เรียนเพียงใดก่อนนำไปใช้จริง
2. การฝึกหัดนำเสนอ สำหรับสื่อใหม่ต่อผู้สอนเป็นเรื่องสำคัญ เพราะได้ทราบข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขทราบระยะเวลาได้ฝึกนำเสนอเพื่อคุณภาพ กิริยา ท่าทาง ในการนำเสนอที่ดี
3. การเตรียมสภาพแวดล้อม ผู้นำเสนอสื่อควรเตรียมสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่พร้อม สะดวกสบาย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการนำเสนอ
4. การเตรียมผู้เรียน สรุปเนื้อหาเรื่องที่จะนำเสนอ บอกถึงเหตุผลที่นำมาเกี่ยวกับเนื้อหาประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ การใช้เทคนิคพิเศษ เสนอคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย
5. การนำเสนอ
 - 5.1 ต้องเป็นตัวอย่างธรรมชาติ พยายามหลีกเลี่ยงกิริยาที่ไม่เหมาะสม
 - 5.2 ต้องทำตนให้ดึงดูดความสนใจจากผู้เรียนตลอดเวลา ใช้สายตา การพูด มีการเว้นระยะการพูดเมื่อขึ้นหัวข้อเรื่องใหม่
 - 5.3 ทำให้สภาพการเรียนรู้สบายขึ้น มีจำขึ้นแตรกโดยเป็นเรื่องที่สืบเนื่องต่อจากสถานการณ์เรียน หลีกเลี่ยงตลกแบบเสียดสี หรือทำให้ผู้อื่นต่ำต้อย และตลกที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
 - 5.4 เสนอเรื่องที่ทำให้ผู้เรียนแปลกใจ
 - 5.5 พยายามควบคุมความสนใจให้มียู่ตลอดเวลา
 - 5.6 ควบคุมให้เสียงและภาพสัมพันธ์กัน

ฮินิช และคนอื่น ๆ อ้างใน กิดานันท์ มลิทอง, (2536: 92) วางแผนอย่างมีระบบในการใช้สื่อการสอน

1. การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน อายุ ระดับความรู้ สังคม เศรษฐกิจ เกี่ยวกับ
 - 1.1 ทักษะที่มีมาก่อน (Prerequisite skills)
 - 1.2 ทักษะเป้าหมาย (Target skills)
 - 1.3 ทักษะในการเรียน (Study skills)
 - 1.4 ทศนคติ (Attitudes)

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อเลือกสื่อและวิธีการได้ถูกต้อง ประเมินผลผู้เรียนได้เมื่อเรียนจบแล้วสามารถรู้ได้ว่าต้องปฏิบัติอะไรได้บ้าง

2.1 องค์ประกอบของวัตถุประสงค์

2.1.1 การกระทำ

2.1.2 เงื่อนไข

2.1.3 เกณฑ์ เพื่อเป็นประโยชน์หรือแนวทางในการตัดสินใจ

การเรียนรู้จะครอบคลุมแนวของทักษะหรือพฤติกรรมอะไรบ้าง เช่น ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เพื่อวัดการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ สถิติปัญญา และการพัฒนา ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เพื่อวัดด้านความคิด ความรู้สึก ค่านิยม และการเสริมสร้างทางสถิติปัญญา ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เพื่อวัดด้านการกระทำ การแสดงออก หรือการปฏิบัติ

3. เลือก คัดแปลง หรือออกแบบสื่อ

3.1 เลือกจากสื่อที่มีอยู่แล้วให้ตรงกับลักษณะผู้เรียน

3.2 ออกแบบสื่อใหม่ต้องให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียน

4. การใช้สื่อ (Utilized Materials) ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

4.1 ทำความเข้าใจเนื้อหาของสื่อเพื่อเตรียมตัว

4.2 ตรวจสอบอุปกรณ์ สภาพห้องเรียนและสิ่งแวดล้อม

4.3 เตรียมผู้เรียน โดยสร้างแรงจูงใจ

4.4 ควบคุมชั้นเรียน เพื่อผู้เรียนสนใจสิ่งที่นำเสนอ

5. กำหนดการตอบสนองของผู้เรียน (Require Learner Response)

6. การประเมิน (Evaluation) มี 3 ลักษณะ

6.1 การประเมินผลกระบวนการสอนเพื่อให้ทราบผลการใช้สื่อว่าสามารถบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ทั้งผู้สอน ผู้เรียน วิธีการสอน

6.2 การประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนด้านการทดสอบ สอบปากเปล่า
ดูผลงาน

6.3 การประเมินผลสื่อและวิธีสอน ให้ผู้เรียนอภิปราย วิचारณ์ เทคนิค วิธีการ
และการใช้สื่อการสอน เหมาะสมมากน้อยเพียงใด

การใช้สื่อสรุปได้ว่า สื่อมีความสำคัญ และมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การใช้สื่อที่ดีสามารถทำให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลได้ต้องมีการจัดระบบการใช้สื่อการสอนอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ทำความเข้าใจระหว่างเนื้อหาวิชา กับสื่อที่จะใช้สอน
2. เตรียม และ ตรวจสอบสื่อ สภาพ สิ่งแวดล้อม ตัวผู้สอน
3. มีการทดลองใช้ก่อนสอนจริง เพื่อดูความแข็งแรงของสื่อและความสามารถด้านทักษะของครูผู้สอน
4. ประเมินผล

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนเนื้อหาวิชาดนตรีและสิ่งที่เกี่ยวข้อง มีนักวิจัยได้ทำการศึกษาไว้ ดังนี้ งานวิจัยเกี่ยวกับสื่อการสอน

ธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ (2517: 72-80) วิจัยเกี่ยวกับการผลิตและการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดราชบุรี พบว่าครูส่วนมากใช้สื่อที่ผลิตเอง ส่วนมากใช้เงินส่วนตัวจัดทำ เช่น ของหาง่าย ๆ รูปภาพ แผนภูมิ บัตรคำ เพราะโรงเรียนไม่ค่อยมีสื่อให้ยืม และไม่ทราบแหล่งบริการสื่อ

นิพนธ์ สุขปรีดี (2516: 87) ได้ศึกษาสถานภาพเกี่ยวกับการผลิตและการใช้โสตทัศนวัสดุของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุของครูดังนี้

1. ไม่มีเวลาเตรียมตัวก่อนใช้โสตทัศนวัสดุเพราะมีความลำบากในการคุมชั้นขณะที่ใช้โสตทัศนวัสดุ
2. ขาดผู้แนะนำในการใช้โสตทัศนวัสดุ
3. ขาดความรู้ ประสบการณ์ในการใช้โสตทัศนวัสดุ
4. ชั้นเรียนมีจำนวนมากเกินไป
5. ไม่สามารถหาวัสดุได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย
6. ทางโรงเรียนมีโสตทัศนวัสดุน้อย

บุญทัศน์ ทุนคำ (2517: 176) วิจัยเกี่ยวกับการผลิตและการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1. ครูขาดความรู้ และประสบการณ์การใช้สื่อต่าง ๆ
2. ครูมีความรู้เรื่องโสตทัศนูปกรณ์น้อย

3. สื่อบางชนิดใช้ยาก
4. สื่อการสอนไม่พอใช้

ประสงค์ พิมล (2529) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการผลิต การใช้การสอนต่าง ๆ ของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการผลิตสื่อการสอน เกิดจากครูมีภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อโรงเรียน ขาดงบประมาณสนับสนุน สำหรับครูขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และขาดผู้แนะนำในการผลิตสื่อ ส่วนปัญหาการใช้สื่อการสอน พบว่าครูไม่มีเวลาในการเตรียมสื่อการสอน จำนวนนักเรียน ในชั้นเรียนมากเกินไป ไม่เหมาะในการใช้สื่อ โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้และหาสื่อที่ตรงจุดมุ่งหมายได้ยาก

วีระกิตติ์ ลายทองสุข (2532: 58-61) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ครูเห็นว่าสื่อการสอนเป็นสิ่งจำเป็นเพราะช่วยให้การสอนได้ผลดี และทำให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้เป็นอย่างดี
2. ครูส่วนมากใช้สื่อการสอนที่ผลิตขึ้นด้วยตัวเอง และใช้เป็นครั้งคราว สื่อที่ใช้มากได้แก่ หนังสือแบบเรียน กระดานดำ และการสาธิต
3. ครูหาสื่อที่ตรงกับจุดมุ่งหมายในการสอนได้ยาก ครูขาดความรู้ในการใช้สื่อการสอน โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้
4. ครูมีความต้องการในการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก สื่อการสอนที่ครูต้องการมากที่สุด คือ ของจริง เครื่องมือสื่อเกี่ยวกับการปฏิบัติและชุดการสอน
5. ครูมีความต้องการให้มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน ต้องการวารสารสิ่งพิมพ์ ที่ให้ความรู้ด้านข่าวสาร แนะนำการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. ครูต้องการให้ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมในการใช้สื่อการสอน ต้องการให้มีหน่วยบริการสื่อการสอน

สุทธศรี ศรี, (2524: ง-จ) วิจัยเกี่ยวกับสำรวจความต้องการสื่อการสอนของครูระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ พบว่า ครูในโรงเรียนชนบท มีปัญหาเกี่ยวกับทางโรงเรียน มีสื่อการสอนไม่พอเพียงกับความต้องการ โรงเรียนขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน และสภาพของโรงเรียนไม่อำนวยให้ใช้สื่อการสอน

สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อการใช้ ชูศรี บุญเสริม 2524 อ้างถึงใน (จุฑาภา ทิพย์มัตย์, 2537: 19)

กรองทอง โพธิ์อารมย์ (2540: 143) วิจัยเรื่องการใช้หลักสูตรนาฏศิลป์ขั้นสูง พุทธศักราช 2527 กลุ่มวิชาชีพ (สาขาดุริยางค์ไทย ผลการวิจัยพบว่า วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องดนตรี มีไม่เพียงพอ อยู่ในสภาพชำรุด และขาดงบประมาณสนับสนุน

ฉันทนา อุดมสิน (2533: 21) วิจัยเรื่องปัญหาการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับสื่อการสอน โดยมากขาดคู่มือครู ขาดงบประมาณในการสนับสนุน การจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามความสามารถ

วิญญู ทรัพย์ประภา (2525) วิจัย ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาดนตรีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการใช้สื่อการสอนเนื้อหาของดนตรี-นาฏศิลป์ สื่อการสอนมีไม่เพียงพอ

อรรณ ขมวัฒนา และ คนอื่น ๆ (2523: 18) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาดนตรีศึกษาที่มีส่วนสนับสนุนดนตรีไทย พบว่าอุปสรรคของการใช้สื่อการเรียนการสอนดนตรีไทย ขาดเครื่องดนตรีไทย ขาดครูผู้สอน สถานที่เรียนจำกัด และวิธีการเรียนการสอนดนตรีไทยใช้วิธีแบบตัวต่อตัว

อรุณ วิวัฒนปฐพี (2527) ได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาเอกดนตรีในวิทยาลัยครูเกี่ยวกับดนตรีไทยปัญหาด้านสื่อการสอน อุปกรณ์ในการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ

ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าปัญหาและอุปสรรคการใช้สื่อการสอนดนตรี ส่วนมาก ได้แก่

1. เครื่องใช้สอนดนตรี มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
2. อุปกรณ์ในการเรียนการสอน มีจำนวนน้อย
3. ครูผู้สอนดนตรีส่วนมาก ไม่มีวุฒิตรงตามสาขาวิชา
4. สถานที่สำหรับใช้สื่อการสอนดนตรี มีจำนวนจำกัด
5. ขาดงบประมาณสนับสนุนเกี่ยวกับสื่อด้านดนตรี
6. ขาดเอกสารต่าง ๆ สำหรับนำมาอ้างอิงที่เกี่ยวกับดนตรี
7. ขาดการอบรมเกี่ยวกับใช้สื่อการสอนเพื่อแนะนำการใช้เครื่องมือทาง

เทคโนโลยีทางการศึกษาด้านดนตรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยสภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี ปัญหาและอุปสรรคการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูผู้สอน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยใช้การวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนวิชาดนตรีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) ได้ จำนวน 180 โรงเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 358 โรง มีวิธีการคือ

3.2.1 นำกลุ่มประชากรได้มาจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้ตารางเลขสุ่ม ได้จำนวนตัวอย่างตามรายการเริ่มจาก 1, 3, 5, 7, 9, ... ได้ดังนี้

3.2.1.1 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง มี	55 โรงเรียน
กลุ่มมาได้ 50% ได้ 28 โรงเรียน	
3.2.1.2 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านโป่ง มี	55 โรงเรียน
กลุ่มมาได้ 50% ได้ 27 โรงเรียน	
3.2.1.3 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโพธาราม มี	56 โรงเรียน
กลุ่มมาได้ 50% ได้ 28 โรงเรียน	
3.2.1.4 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวก มี	27 โรงเรียน
กลุ่มมาได้ 50% ได้ 13 โรงเรียน	
3.2.1.5 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางแพ มี	24 โรงเรียน
กลุ่มมาได้ 50% ได้ 12 โรงเรียน	
3.2.1.6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากท่อ มี	52 โรงเรียน
กลุ่มมาได้ 50% ได้ 26 โรงเรียน	
3.2.1.7 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจอมบึง มี	41 โรงเรียน
กลุ่มมาได้ 50% ได้ 21 โรงเรียน	
3.2.1.8 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวัดเพลง มี	8 โรงเรียน
กลุ่มมาได้ 50% ได้ 4 โรงเรียน	
3.2.1.9 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสวนผึ้ง มี	21 โรงเรียน
กลุ่มมาได้ 50% ได้ 11 โรงเรียน	
3.2.1.10 สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอบ้านคา มี	19 โรงเรียน
กลุ่มมาได้ 50% ได้ 10 โรงเรียน	

รวม 180 โรงเรียน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบบปลายเปิดและปลายปิด สร้างขึ้นเอง 1 ฉบับ สำหรับครูผู้สอนวิชาดนตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี แบ่งได้เป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบ่งเป็น

2.1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพการใช้สื่อการสอนเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาดนตรี และระยะเวลาในการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรี

2.2 เป็นแบบสอบถามปัญหาและอุปสรรค

ตอนที่ 3 ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียน

3.4 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรและคู่มือเกี่ยวกับวิชาดนตรี (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)

3.4.2 ศึกษาตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี

3.4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถามได้ 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ จำแนกเป็น เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ การเข้ารับการอบรมสัมมนา

ตอนที่ 2 แบ่งเป็น

2.1 แบบสอบถามสภาพการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรี ดังหัวข้อต่อไปนี้เป็น การแปลงหลักสูตรมี 3 ข้อ ทำแผนการใช้สื่อตามหลักสูตรมี 3 ข้อ การเตรียมตัวผู้สอนมี 3 ข้อ การเตรียมตัวผู้เรียนมี 2 ข้อ การเตรียมแผนการใช้สื่อมี 3 ข้อ การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรมมี 3 ข้อ การใช้สื่อการสอนวิชาดนตรีด้านเอกสารมี 4 ข้อ การใช้สื่อดนตรีด้านนวัตกรรมมี 8 ข้อ สื่อการสอนวิชาดนตรีประเภทสิ่งพิมพ์มี 3 ข้อ ประเภทแผ่นภูมิและแผ่นภาพมี 7 ข้อ ประเภทอุปกรณ์ดนตรีมี 8 ข้อ เครื่องช่วยสอนเน้นจังหวะมี 9 ข้อ เครื่องช่วยสอนเน้นการฟังการร้องมี 10 ข้อ สื่อในท้องถิ่นและเครือข่ายมี 5 ข้อ ศิลปินพื้นบ้านมี 1 ข้อ สื่อพื้นบ้านมี 2 ข้อ สื่อสถานที่ 2 ข้อ และระยะเวลามี 4 ข้อ

2.2 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรค ปัญหาและอุปสรรคการวางแผนมี 6 ข้อ ปัญหาการใช้สื่อมี 4 ข้อ ปัญหาการเตรียมตัวครูมี 3 ข้อ ปัญหาวิธีสอนมี 2 ข้อ ปัญหาอาคารสถานที่ 4 ข้อ ปัญหาการประเมินผลมี 3 ข้อ

ตอนที่ 3 สภาพความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนมี 10 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.4.4 กรอบโครงสร้างของเครื่องมือตั้งคำถามแต่ละข้อ ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและทฤษฎีการเรียนรู้ และนำมาแก้ไขเมื่อบกพร่อง กระทั่งได้ตรงตามวัตถุประสงค์

3.4.5 แบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี ด้านสื่อการสอน ด้านสถิติตรวจสอบความเชื่อมั่นและครอบคลุมเนื้อหา ใช้สูตร Person product-moment coefficient correlation คือคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งแรกกับคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สอง ดังนี้

$$r_{xx} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{(N\sum X^2 - (\sum X)^2) \{ N\sum Y^2 - (\sum Y)^2 \}}}$$

r_{xx} = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

N = จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum XY$ = ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนการสอบครั้งแรก (X) และคะแนนการสอบครั้งที่สอง (Y)

$\sum X$ = ผลรวมทั้งหมดของคะแนนสอบครั้งแรก

$\sum Y$ = ผลรวมทั้งหมดของคะแนนการสอบครั้งที่ 2

$\sum X^2$ = ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของคะแนนการสอบครั้งแรก

$\sum Y^2$ = ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 2

3.4.6 นำแบบสอบถามไปให้ครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ประมาณ 6 - 12 คน ทดสอบทดลอง หาความเชื่อมั่นและความครอบคลุมเนื้อหา กระทั่งได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน
อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ เพื่อขอความร่วมมือและขออนุญาตเก็บข้อมูล

3.5.2 แจกแบบสอบถามและรับด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์
ข้อมูลต่อไป

3.5.3 ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม 2542

ได้ 180 โรงเรียน แจกแบบสอบถาม โรงเรียนละ 2 ฉบับ เนื่องจากบางโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ครูผู้สอนเพียงท่านเดียว บางโรงเรียนครูผู้สอน คือ ครูประจำชั้น โรงเรียนมี
ผู้สอนท่านเดียวทั้ง 2 ระดับ มี 68 โรงเรียน อีก 112 โรงเรียน ใช้ครูประจำชั้นสอน แจกแบบ
สอบถามทั้งสิ้น 292 ฉบับ ดังรายการต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

สำนักงาน การประถมศึกษา	จำนวนผู้สอน/1 โรงเรียน		จำนวน ที่ส่งไป (ฉบับ)	จำนวน ที่ได้รับคืน (ฉบับ)	ร้อยละ	จำนวน ที่สมบูรณ์ (ฉบับ)	ร้อยละ
	1 คน	2 คน					
อำเภอเมือง	8	19	46	44	95.652	43	97.727
อำเภอบ้านโป่ง	7	21	49	48	97.959	45	93.75
อำเภอโพธาราม	11	17	45	43	95.555	41	95.348
อำเภอดำเนินสะดวก	6	7	20	18	90.00	18	100
อำเภอบางแพ	4	8	20	18	90.00	16	88.888
อำเภอปากท่อ	8	18	44	42	95.454	41	97.619
อำเภอจอมบึง	10	11	32	31	96.875	31	100
อำเภอวัดเพลง	2	2	6	6	100	6	100
อำเภอสวนผึ้ง	8	3	14	14	100	14	100
กิ่งอำเภอบ้านคา	4	6	16	15	93.75	15	100
รวม	68	112	292	279	95.547	270	92.466

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

6.1 นำข้อมูลในแบบสอบถามแยกตามรายการและกรอกลงตาราง

6.2 วิเคราะห์ความถี่ของรายการต่าง ๆ ใช้วิธีทางสถิติด้วยการหาค่า ร้อยละ

ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

6.3 แปลความคะแนนเฉลี่ยดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

6.4 กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ย	แปลความ
4.51 - 5.00	มากที่สุด
3.51 - 4.50	มาก
2.51 - 3.50	ปานกลาง
1.51 - 2.50	น้อย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

7.1 หาค่าร้อยละ (Percent)

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

Copyright by Mahidol University

7.2 หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ = ผลรวมทั้งหมด

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

7.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

S = ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

f = ความถี่ของคะแนน

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

X^2 = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย โดยมีขั้นตอนการนำเสนอเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามครูผู้สอนวิชาดนตรี

ทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 4

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีและระยะเวลาในการใช้สื่อดนตรี

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแบบสอบถามและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของแบบสอบถาม

ข้อมูลได้มาจากการค้นคว้าเอกสาร ตำรา แล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม โดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและนำมาปรับปรุงแก้ไขหาความเชื่อมั่นในการทดสอบแบบสอบถาม

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษา

ได้แก่ ครูผู้สอนดนตรี ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 4 สอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 292 คน ได้รับแบบสอบถามและสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 270 คิดเป็นร้อยละ 92.47 ถือได้ว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สามารถนำมาวิจัยได้

4.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 สภาพส่วนตัวของครูผู้สอนดนตรี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และการเข้าร่วมรับการอบรมสัมมนา ดังปรากฏตามตารางที่ 1 - 5

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของครูผู้สอน แยกตามเพศ (N = 270)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	95	35.19
หญิง	175	64.81
รวม	270	100

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนคนตรีทั้งปฏิบัติและทฤษฎี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.81 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.19

แสดงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของครูผู้สอนดนตรี จำแนกตามอายุ ดังตารางที่ 2
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนครูผู้สอนวิชาดนตรี จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 25 ปี	2	0.74
26 - 30 ปี	6	2.22
31 - 35 ปี	42	15.56
36 - 40 ปี	58	21.48
41 - 45 ปี	50	18.52
46 - 50 ปี	62	22.96
51 - 55 ปี	46	17.04
56 - 60 ปี	4	1.48
รวม	270	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนดนตรีทั้งปฏิบัติและทฤษฎี ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 46 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.96 รองลงมามีอายุอยู่ระหว่าง 36 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.48 ลำดับต่อมามีอายุระหว่าง 41 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.52 ลำดับต่อมามีอายุระหว่าง 51-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.04 ลำดับต่อมามีอายุอยู่ระหว่าง 31 -35 คิดเป็นร้อยละ 15.56 มีอายุอยู่ระหว่าง 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.22 ผู้สอนมีอายุอยู่ระหว่าง 56-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.48จำนวนน้อยที่สุดมีอายุอยู่ระหว่าง 20-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.74

สถานภาพจำนวนครูผู้สอนคนตรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา ดังตารางที่ 3
 ตารางที่ 3 แสดงจำนวนครูผู้สอนวิชาคนตรี จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

วุฒิทางการศึกษาด้านคนตรี	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	172	63.70
ปริญญาตรี	98	36.30
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	270	100

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนคนตรีทั้งปฏิบัติและทฤษฎี ส่วนใหญ่ มีวุฒิระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.70 รองลงมามีวุฒิทางการศึกษาด้านต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 36.30

สถานภาพจำนวนครูผู้สอนวิชาดนตรี ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนครูผู้สอนวิชาดนตรี จำแนกตามประสบการณ์สอนดนตรี

ประสบการณ์ การสอนดนตรี	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2 ปี	41	15.19
3 - 5 ปี	78	28.89
6 - 10 ปี	85	31.48
10 ปี ขึ้นไป	66	24.44
รวม	270	100

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนดนตรี มีประสบการณ์การสอนดนตรีมากที่สุด 6-10ปี คิดเป็นร้อยละ 31.48 รองลงมามีประสบการณ์การสอนดนตรี 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.89 ลำดับต่อมา มีประสบการณ์การสอนดนตรี 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 24.44 จำนวนครูผู้สอนดนตรี มีประสบการณ์การสอนดนตรี น้อยที่สุด 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.19

สถานภาพจำนวนครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์การเข้ารับการอบรมสัมมนา
 ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลจำนวนครูผู้สอนวิชาดนตรี จำแนกตามประสบการณ์การเข้ารับการอบรม
 สัมมนาเกี่ยวกับดนตรี

การเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับดนตรี	จำนวน	ร้อยละ
เคย	94	34.81
ไม่เคย	176	65.19
รวม	270	100

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนดนตรี ไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับ
 ดนตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.19 จำนวนครูผู้สอนดนตรีที่เคยเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ
 34.81

4.3 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี

รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏในตารางที่ 6-22 ด้านการแปลงหลักสูตรของผู้สอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

การแปลงหลักสูตร	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. การวางแผนการใช้สื่อก่อนทำการสอน	2.96	1.24	ปานกลาง
2. ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตรกำหนด	3.35	1.10	ปานกลาง
3. การสำรวจเนื้อหาที่กำหนดกิจกรรมการสอน	3.36	1.34	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.21	1.22	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า สภาพการใช้สื่อการสอนด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.21 ตามลำดับดังนี้ สำรวจเนื้อหาที่กำหนดกิจกรรมการสอนค่า เฉลี่ย = 3.36 ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตรกำหนด เฉลี่ย = 3.35 การวางแผนการใช้สื่อก่อนทำการสอน เฉลี่ย = 2.96

ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนนั้น ครูผู้สอนมีการสำรวจเนื้อหาที่กำหนดกิจกรรมก่อน ขั้นตอนามีการศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตรกำหนดแล้ว จึงมีการวางแผนการใช้สื่อก่อนทำการสอนตามลำดับ ค่าเฉลี่ยดังนี้ 3.36, 2.96

ด้านการจัดทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตร

ทำแผนการใช้สื่อตามหลักสูตร	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. ผู้บริหารและผู้สอนร่วมกันจัดทำแผนการใช้สื่อดนตรี	1.73	0.94	น้อย
2. ผู้สอนจัดทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีเอง	3.69	1.27	มาก
3. ผู้สอนจัดทำแผนการใช้สื่อร่วมกับกลุ่ม	3.44	1.21	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.44	1.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า การจัดทำแผนการใช้สื่อตามหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.44 เรียงตามลำดับคือ ผู้สอนจัดทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีเอง เฉลี่ย = 3.69 ผู้สอนจัดทำแผนการใช้สื่อร่วมกับกลุ่ม เฉลี่ย = 3.44 ผู้บริหารและผู้สอนร่วมกันจัดทำแผนการใช้สื่อดนตรี เฉลี่ย = 1.73

ครูผู้สอนส่วนมากจัดทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีด้วยตนเอง จัดทำแผนการสอนใช้สื่อร่วมกับกลุ่ม รองลงมาสำหรับทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีร่วมกับผู้บริหาร น้อยที่สุด เฉลี่ยตามลำดับดังนี้ 3.69, 3.44, 1.73

ด้านการเตรียมตัวผู้สอนในการใช้สื่อการสอนดนตรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 8
ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเตรียมตัวผู้สอน

การเตรียมตัวของผู้สอน	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตรก่อนสอน	3.67	1.07	มาก
2. ตรวจสอบสื่อให้เหมาะสมกับวัยและจำนวนของนักเรียน	3.35	1.41	ปานกลาง
3. เตรียมการสอนทุกครั้งก่อนใช้สื่อการสอนดนตรี	3.25	1.29	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.42	1.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า การเตรียมตัวผู้สอนอยู่ใน ระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.42 เรียงตามลำดับ ความสำคัญดังนี้ ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตรก่อนสอน เฉลี่ย = 3.67 ตรวจสอบสื่อให้เหมาะสมกับวัยและจำนวนของนักเรียน เฉลี่ย = 3.35 เตรียมการสอนทุกครั้งก่อนใช้สื่อการสอนดนตรี เฉลี่ย = 3.25

ครูผู้สอนส่วนมากศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตรก่อนสอน วิเคราะห์ข้อมูล เฉลี่ย = 3.67 ต่อมา มีการตรวจสอบสื่อให้เหมาะสมกับวัยและจำนวนของนักเรียนเฉลี่ยจากข้อมูล 3.35 มีการเตรียมการสอนทุกครั้งก่อนใช้สื่อการสอนดนตรีตามข้อมูล 3.25

ด้านการเตรียมตัวผู้เรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังปรากฏตามตารางที่ 9
ตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเตรียมตัวผู้เรียน

การเตรียมตัวของผู้เรียน	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. แจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนปฏิบัติ ดนตรี	2.96	1.36	ปานกลาง
2. สรุปรูปเนื้อหาอย่างสังเขปให้นักเรียนทราบ ล่วงหน้าก่อนการใช้สื่อ	3.03	1.19	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.13	1.20	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ด้านการเตรียมตัวผู้เรียนของครูผู้สอนอยู่ ระดับปานกลาง
เฉลี่ย = 3.13 เรียงตามลำดับดังนี้ สรุปรูปเนื้อหาอย่างสังเขป ให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนใช้สื่อดนตรี
เฉลี่ย = 3.03 แจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนปฏิบัติดนตรี เฉลี่ย = 2.96

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ มีการสรุปรูปเนื้อหาอย่างสังเขปให้นักเรียนทราบล่วงหน้า
ก่อนใช้สื่อเฉลี่ย 3.03 และได้มีการแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนปฏิบัติดนตรีเฉลี่ย 2.96

ด้านการเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ ดังปรากฏในตารางที่ 10 ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรม

การเตรียมแผนการใช้สื่อ	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นจังหวะ	3.28	1.18	ปานกลาง
2. การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นการฟัง	3.84	1.07	มาก
3. การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นการขับร้อง	3.22	1.28	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.45	1.21	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 การเตรียมแผน การใช้สื่อด้านกิจกรรมอยู่ใน ระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.45 เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ เตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นการฟัง เฉลี่ย = 3.84 การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นจังหวะ เฉลี่ย = 3.28 และการเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นการขับร้อง เฉลี่ย = 3.22

ในกิจกรรมเน้นการฟังมากที่สุด เฉลี่ย 3.84 การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นจังหวะ เฉลี่ย 3.28 และการเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นการขับร้องน้อยที่สุด เฉลี่ย 3.22

การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏตามตารางที่ 11
ตารางที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรม

การใช้สื่อการสอนดนตรี	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. ใช้สื่อการสอนดนตรีสำหรับกิจกรรม เน้นจังหวะ	3.36	1.39	ปานกลาง
2. ใช้สื่อการสอนดนตรีสำหรับกิจกรรมการฟัง	3.42	1.10	ปานกลาง
3. ใช้สื่อการสอนดนตรีสำหรับกิจกรรม การขับร้อง	2.61	1.11	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.24	1.05	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ในการใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรม อยู่ในระดับ
ปานกลาง เฉลี่ย = 3.24 เรียงตามลำดับดังนี้ ใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรมการฟัง เฉลี่ย = 3.42
ใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรมเน้นจังหวะ เฉลี่ย = 3.36 และใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรม
การขับร้อง เฉลี่ย = 2.61

การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรมการฟังมีครูผู้สอนดนตรีใช้มากที่สุด เฉลี่ย 3.42
รองลงมาการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นจังหวะ เฉลี่ย 3.36 น้อยที่สุด คือ ใช้สื่อการสอน
ดนตรีในกิจกรรมการขับร้องเฉลี่ย 2.61

การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านเอกสาร ดังปรากฏตามตารางที่ 12
ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อการสอนดนตรีด้านเอกสาร

การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านเอกสาร	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. หลักสูตร	3.98	0.88	มาก
2. คู่มือครู	3.87	0.99	มาก
3. แผนการสอน	4.18	1.03	มาก
4. เอกสารเกี่ยวกับดนตรี	2.66	1.40	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.67	1.25	มาก

จากตารางที่ 12 การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านเอกสาร อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย = 3.67
เรียงตามลำดับดังนี้ การใช้แผนการสอน เฉลี่ย = 4.18 หลักสูตร เฉลี่ย = 3.98 คู่มือครู เฉลี่ย = 3.87
และเอกสารเกี่ยวกับดนตรี เฉลี่ย = 2.66

สื่อการสอนด้านเอกสาร มีครูผู้สอนใช้มากที่สุดคือ แผนการสอนเฉลี่ยถึง 4.18 หลักสูตร 3.98
คู่มือครู 3.87 และมีเอกสารเกี่ยวกับดนตรี 2.66 ตามลำดับ

การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านนวัตกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏตามตารางที่ 13
 ตารางที่ 13 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อการสอนด้านนวัตกรรม

การใช้สื่อด้านนวัตกรรม	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. การบรรยาย	2.24	1.05	น้อย
2. การสาธิต	3.24	1.32	ปานกลาง
3. การแสดงบทบาทสมมุติ	2.80	1.21	ปานกลาง
4. การปฏิบัติจริง	3.09	1.15	ปานกลาง
5. การอภิปราย	2.44	1.25	น้อย
6. การไปทัศนศึกษา	1.88	1.05	น้อย
7. การแสดงละคร	2.58	1.24	ปานกลาง
8. การจัดนิทรรศการ	3.58	1.12	มาก
เฉลี่ย	3.01	1.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 การใช้สื่อการสอนด้านนวัตกรรม อยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.01
 เรียงตามลำดับดังนี้ การจัดนิทรรศการ เฉลี่ย = 3.58 การสาธิต เฉลี่ย = 3.24 การปฏิบัติจริง เฉลี่ย
 = 3.09 การแสดงบทบาทสมมุติ เฉลี่ย = 2.80 การแสดงละคร เฉลี่ย = 2.58 การอภิปราย เฉลี่ย
 = 2.44 การบรรยาย เฉลี่ย = 2.24 การไปทัศนศึกษา เฉลี่ย = 1.88

จำนวนครูที่ใช้วิธีสอนแบบการจัดนิทรรศการ คิดเฉลี่ย 3.58 การสาธิต 3.24 การสอน
 แบบให้นักเรียนปฏิบัติจริง 3.09 แสดงบทบาทสมมุติ 2.80 สอนแบบให้นักเรียนแสดงละคร 2.58
 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปราย 2.44 ครูบรรยาย 2.24 ครูพาไปทัศนศึกษา 1.88 การใช้สื่อการสอน
 ดนตรี ด้านนวัตกรรม หรือวิธีการสอนตามจำนวนครูผู้สอนอยู่ระดับปานกลาง เฉลี่ย 3.01

การใช้สื่อการสอนดนตรี ประเภทสิ่งพิมพ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏผลตามตารางที่ 14 ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทสิ่งพิมพ์

ประเภทสิ่งพิมพ์	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. โน้ตเพลง	3.11	1.16	ปานกลาง
2. พจนานุกรมดนตรี	1.36	0.89	น้อยที่สุด
3. คู่มือครูเกี่ยวกับดนตรี	2.91	0.75	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.46	1.23	น้อย

จากตารางที่ 14 การใช้สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ ครูใช้โน้ตเพลง, และคู่มือครูเกี่ยวกับดนตรีอยู่ใน ระดับปานกลางเฉลี่ย = 31.01 ตามลำดับ สำหรับพจนานุกรมดนตรีครูใช้อยู่ในระดับ น้อยที่สุด เฉลี่ย = 1.36 เฉลี่ย การใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทสิ่งพิมพ์จัดอยู่ในระดับน้อย = 2.46

ครูผู้สอนใช้มาก คือ โน้ตเพลง เฉลี่ย 3.11 คู่มือครูเกี่ยวกับดนตรี 2.91 และใช้น้อยที่สุดคือ พจนานุกรมดนตรี 1.31

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี ประเภทแผนภูมิ แผ่นภาพ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏตามตารางที่ 15 ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้สื่อการสอนดนตรีประเภท แผนภูมิ และแผ่นภาพ

แผนภูมิและแผ่นภาพ	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. แผนภูมิเพลง-คำร้อง	2.58	1.23	ปานกลาง
2. แผนภูมิโน้ตสากล	2.67	1.20	ปานกลาง
3. แผนภูมิโครงสร้างรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ของบทเพลง	2.27	1.23	น้อย
4. แผนภูมิการปฏิบัติเครื่องดนตรี	3.28	1.18	ปานกลาง
5. แผ่นภาพเครื่องดนตรี	3.36	1.22	ปานกลาง
6. แผ่นภาพผู้ประพันธ์เพลงตามหลักสูตร	1.88	0.93	น้อย
7. แผ่นภาพแสดงลักษณะของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ	2.41	1.10	น้อย
เฉลี่ย	2.64	1.26	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 การใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทแผนภูมิและแผ่นภาพ ครูผู้สอนใช้แผ่นภาพเครื่องดนตรี แผนภูมิการปฏิบัติเครื่องดนตรี, แผนภูมิโน้ตสากล, แผนภูมิเพลงและคำร้องอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ เฉลี่ย = 3.36, 3.28, 2.67, 2.58 ตามลำดับ สื่อประเภทแผนภูมิและแผ่นภาพใช้อยู่ในระดับน้อย ดังนี้ แผ่นภาพแสดงลักษณะของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ , แผนภูมิโครงสร้างรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ของบทเพลงและแผ่นภาพผู้ประพันธ์เพลงตามหลักสูตร เฉลี่ย = 2.41, 2.27, 1.88 เฉลี่ย สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทแผนภูมิและแผ่นภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง เฉลี่ย = 2.64

สื่อการสอนดนตรีประเภทนี้ ครูผู้สอนนิยมใช้มากที่สุดคือ แผ่นภาพเครื่องดนตรี เฉลี่ย 3.36 แผนภูมิการแสดงการปฏิบัติดนตรี 3.28 แผนภูมิโน้ตสากล 2.67 แผนภูมิเพลงพร้อมคำร้อง 2.58 แผ่นภาพแสดงลักษณะของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ 2.41 แผนภูมิโครงสร้างรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ของบทเพลง 2.27 สำหรับแผ่นภาพผู้ประพันธ์เพลงตามหลักสูตร จำนวนครูผู้ใช้เฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 1.88

สภาพการใช้สื่อการสอน ประเภทอุปกรณ์ดนตรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังปรากฏตามตารางที่ 16 ตารางที่ 16 แสดงผลของการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ดนตรี

อุปกรณ์ดนตรี	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. เทปเพลง	3.11	1.28	ปานกลาง
2. เครื่องขยายเสียง-ไมโครโฟน	2.95	1.08	ปานกลาง
3. เครื่องรับวิทยุ-บันทึกเทป	3.03	1.33	ปานกลาง
4. เครื่องรับโทรทัศน์	2.06	1.08	น้อย
5. คอมพิวเตอร์	1.72	0.90	น้อย
6. เครื่องเล่นวีดิทัศน์	1.79	0.95	น้อย
7. เครื่องฉาย-สไลด์	1.34	0.67	น้อยที่สุด
8. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	1.07	0.39	น้อยที่สุด
เฉลี่ย	2.11	1.25	น้อย

จากตารางที่ 16 การใช้สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ดนตรี เช่น ครูผู้สอนใช้เทปเพลง, เครื่องรับวิทยุ-บันทึกเทป, เครื่องขยายเสียงไมโครโฟนอยู่ระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.11, 3.03, 2.95 ประเภทเครื่องรับโทรทัศน์, เครื่องวีดิทัศน์, คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ใช้อยู่ในระดับน้อย เฉลี่ย = 2.06, 1.79, 1.72 อุปกรณ์ดนตรีที่ใช้น้อยที่สุด คือ เครื่องฉาย - สไลด์, เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เฉลี่ย = 1.34, 1.07 เฉลี่ยครูใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทอุปกรณ์อยู่ในระดับน้อย เฉลี่ย = 2.11

อุปกรณ์ดนตรีหรือสื่อดนตรี เทปเพลงจำนวนครูผู้สอน ใ้มากที่สุด 3.11 สื่อการสอนดนตรีเครื่องรับวิทยุ-บันทึกเทป 3.03 เครื่องขยายเสียง-ไมโครโฟน จำนวนครูผู้สอนดนตรีใช้ 2.95 เครื่องรับโทรทัศน์ 2.06 เครื่องเล่นวีดิทัศน์ 1.79 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) 1.72 เครื่องฉายสไลด์ 1.34 เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะจำนวนครูผู้สอนใช้น้อย 1.07 การใช้สื่อประเภทอุปกรณ์ดนตรีอยู่ในระดับน้อย 2.11

สภาพการใช้อุปกรณ์การสอนดนตรี สื่อการสอนเน้นจังหวะผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้อุปกรณ์การสอนดนตรี ประเภทเครื่องช่วยสอนเน้นจังหวะ

เครื่องช่วยสอนเน้นจังหวะ	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. ฉิ่ง	3.41	1.22	ปานกลาง
2. ฉาบ	1.60	0.94	น้อย
3. กรับ	2.44	1.17	น้อย
4. โหม่ง	1.79	0.86	น้อย
5. แพนมบูลิน	2.35	1.10	น้อย
6. ลูกแซ็ค	1.86	0.96	น้อย
7. กลองเทร็ค	2.29	1.13	น้อย
8. กระพรวน	2.44	1.11	น้อย
9. เหล็กสามเหลี่ยม	1.71	1.04	น้อย
เฉลี่ย	2.19	1.18	น้อย

จากตารางที่ 17 สภาพการใช้อุปกรณ์การสอนประเภทอุปกรณ์ดนตรีเน้นจังหวะที่ใช้อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ฉิ่ง เฉลี่ย = 3.41 อุปกรณ์ดนตรีใช้อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ กรับ, กระพรวน, แพนมบูลิน, กลองเทร็ค, ลูกแซ็ค, โหม่ง, เหล็กสามเหลี่ยม, ฉาบ เฉลี่ย = 2.44, 2.35, 2.29, 1.86, 1.79, 1.71, 1.60 เฉลี่ย สภาพการใช้อุปกรณ์การสอนประเภทอุปกรณ์ดนตรีจัดอยู่ในระดับน้อย เฉลี่ย = 2.19

จำนวนครูผู้สอนที่ใช้มากที่สุด 3.41 กระพรวนและกรับจำนวนครูผู้สอนใช้เท่ากับ 2.44 กลองฉิ่ง 2.35 กลองเทร็ค 2.29 ลูกแซ็ค 1.86, โหม่ง 1.79 , เหล็กสามเหลี่ยม 1.71, ฉาบ 1.60 เครื่องช่วยสอนดนตรีสำหรับเน้นจังหวะจำนวนครูผู้สอนใช้ในระดับน้อย 2.19

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทเครื่องช่วยสอนเน้นการฟังและการร้อง ผลการวิเคราะห์
ดังปรากฏตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อการสอนดนตรี ประเภทเครื่องช่วยสอนด้าน
กิจกรรมการฟังการขับร้อง

เครื่องช่วยสอนเน้นการฟังการร้อง	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. จิม	1.39	0.74	น้อยที่สุด
2. ระนาดเอก	2.33	1.27	น้อย
3. ขลุ่ย	2.52	1.03	ปานกลาง
4. ซอด้วง	2.25	1.01	น้อย
5. ซออู้	1.95	1.00	น้อย
6. โทนร่ำมะนา	2.55	0.74	ปานกลาง
7. ฆ้องวงเล็ก	1.68	1.05	น้อย
8. จะเข้	1.49	0.72	น้อยที่สุด
9. รีคอร์ดอร์	1.03	0.24	น้อยที่สุด
10. แตร	1.22	0.63	น้อยที่สุด
เฉลี่ย	1.74	100	น้อย

จากตารางที่ 18 สภาพการใช้สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์เน้นการฟังที่ครูใช้สอนอยู่ใน
ระดับปานกลาง คือ โทนร่ำมะนา และขลุ่ย เฉลี่ย = 2.55, 2.52 สื่อการสอนดนตรีประเภทอุปกรณ์
ดนตรีเน้นการฟัง ครูใช้อยู่ในระดับน้อยตามลำดับดังนี้ ระนาดเอก, ซอด้วง, ซออู้, ฆ้องวงเล็ก
เฉลี่ย = 2.33, 2.25, 1.95, 1.68 สื่อการสอนดนตรีประเภทอุปกรณ์เน้นการฟัง ครูผู้สอนใช้น้อยที่สุด
เรียงลำดับการใช้ ดังนี้ จะเข้, จิม, แตร, รีคอร์ดอร์ เฉลี่ย = 1.49, 1.39, 1.22, 1.03 เฉลี่ย
สภาพการใช้สื่ออยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 1.74

เครื่องช่วยสอนประเภทเน้นการฟังและการร้อง จำนวนครูผู้ใช้โทนร่ำมะนา 2.55 ขลุ่ย
2.52 ระนาดเอก 2.33 ซอด้วง 2.25 ซออู้ 1.95 ฆ้องวงเล็ก 1.68 จะเข้ 1.49 จิม 1.39 แตร 2.25 และ

รีคอร์ดเดอร์ 1.03 การใช้สื่อประเภทเครื่องช่วยสอนสำหรับการฟังและการร้อง จำนวนครูผู้สอนในระดับร้อยละ 1.74

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี ประเภทสื่อในท้องถิ่นและเศษวัสดุ ผลการวิเคราะห์ ดังปรากฏตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทสื่อในท้องถิ่นและเศษวัสดุ

สื่อในท้องถิ่นและเศษวัสดุ	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. กะลา	1.32	0.82	น้อยที่สุด
2. กระบอกละไมไผ่	1.93	1.06	น้อย
3. ขวด	1.55	0.80	น้อย
4. ฝาเบียร์	1.72	1.14	น้อย
5. ตะปูสำหรับทำเครื่องดนตรีประเภทเสียง	0.01	0.01	น้อย
เฉลี่ย	1.63	0.99	น้อย

จากตารางที่ 19 สภาพการใช้สื่อการสอนในท้องถิ่น เศษวัสดุ ครูผู้สอนใช้น้อยตามลำดับ ดังนี้ กระบอกละไมไผ่, ฝาเบียร์, ขวด เฉลี่ย = 1.93, 1.72, 1.55 สื่อท้องถิ่นเศษวัสดุที่ครูใช้น้อยที่สุด คือ กะลา เฉลี่ย = 1.32

สื่อในท้องถิ่นและเศษวัสดุ ใช้กระบอกละไมไผ่ จำนวนครูผู้สอนและขวด 1.93 ฝาเบียร์ 1.72 กะลา 1.32 สื่อในท้องถิ่นจำพวกเศษวัสดุจำนวนครูผู้สอนใช้อยู่ในระดับน้อย 1.63

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทบุคคล ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏตามตารางที่ 20
ตารางที่ 20 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทสื่อบุคคล

สื่อประเภทบุคคล	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. ศิลปินพื้นบ้าน	1.03	0.24	น้อยที่สุด
เฉลี่ย	1.03	0.24	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 20 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทบุคคล ใช้น้อยที่สุด เฉลี่ย = 1.03
จำนวนครูผู้สอนใช้สื่อประเภทศิลปินพื้นบ้านน้อยที่สุด 1.03

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี ประเภทสื่อพื้นบ้าน ผลการวิเคราะห์ ดังปรากฏตามตารางที่ 21
ตารางที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทพื้นบ้าน

สื่อพื้นบ้าน	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. กลองยาว	1.88	0.95	น้อย
2. อังกะลุง	2.37	1.13	น้อย
เฉลี่ย	2.12	1.07	น้อย

จากตารางที่ 21 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทสื่อพื้นบ้าน ครูผู้สอนใช้อังกะลุง และกลองยาว อยู่ในระดับน้อย เฉลี่ย = 2.37, 1.88 เฉลี่ย สภาพการใช้ อยู่ระดับน้อย = 2.12
จำนวนครูผู้ใช้ อังกะลุง 2.12 กลองยาว 1.88

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี ประเภทสื่อสถานที่ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏตามตารางที่ 22
ตารางที่ 22 แสดงผลการวิเคราะห์การใช้สื่อการสอนดนตรี ประเภทสื่อสถานที่

สื่อสถานที่	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. ห้องสมุดดนตรี	1.15	0.50	น้อยที่สุด
2. พิพิธภัณฑ์ดนตรี	1.68	0.83	น้อย
เฉลี่ย	1.41	0.73	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 22 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทสถานที่ ครูผู้สอนใช้อยู่ในระดับ
น้อย คือ พิพิธภัณฑ์ดนตรี เฉลี่ย = 1.68 สื่อประเภทสถานที่ครูใช้น้อยที่สุด คือ ห้องสมุดดนตรี เฉลี่ย
= 1.15) เฉลี่ย สภาพการใช้อยู่ระดับน้อยที่สุด เฉลี่ย = 1.41
พิพิธภัณฑ์ดนตรีคิดเฉลี่ย 1.68 และใช้ห้องสมุดดนตรี เฉลี่ย 1.15 สภาพการใช้สื่อ
การสอนดนตรีประเภทสถานที่ คิดเฉลี่ย ระดับปานกลาง 2.81

ผลเฉลี่ยของสภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี ดังรายการต่อไปนี้

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
การแปลงหลักสูตร			
1. การวางแผนการใช้สื่อก่อนทำการสอน	2.96	1.24	ปานกลาง
2. ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตรกำหนด	3.35	1.10	ปานกลาง
3. การสำรวจเนื้อหาที่กำหนดกิจกรรมการสอน	3.36	1.34	ปานกลาง
ทำแผนการใช้สื่อตามหลักสูตร			
4. ผู้บริหารและผู้สอนร่วมกันจัดทำแผนการใช้สื่อดนตรี	1.73	0.94	น้อย
5. ผู้สอนจัดทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีเอง	3.69	1.27	มาก
6. ผู้สอนจัดทำแผนการใช้สื่อร่วมกับกลุ่ม	3.44	1.21	ปานกลาง
การเตรียมตัวของผู้สอน			
7. ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตรก่อนสอน	3.67	1.07	มาก
8. ตรวจสอบสื่อให้เหมาะสมกับวัยและจำนวนของนักเรียน	3.35	1.41	ปานกลาง
9. เตรียมการสอนทุกครั้งก่อนใช้สื่อการสอนดนตรี	3.25	1.29	ปานกลาง
การเตรียมตัวผู้เรียน			
10. แจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนปฏิบัติดนตรี	2.96	1.36	ปานกลาง
11. สรุปเนื้อหาอย่างสังเขปให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนการใช้สื่อ	3.03	1.19	ปานกลาง

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
การเตรียมแผนใช้สื่อการสอนดนตรี			
12. การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นจังหวะ	3.28	1.18	ปานกลาง
13. การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นการฟัง	3.84	1.07	มาก
14. การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีในกิจกรรมเน้นการขับร้อง	3.22	1.28	ปานกลาง
การใช้สื่อการสอนดนตรี			
15. ใช้สื่อการสอนดนตรีสำหรับกิจกรรมเน้นจังหวะ	3.36	1.39	ปานกลาง
16. ใช้สื่อการสอนดนตรีสำหรับกิจกรรมการฟัง	3.42	1.10	ปานกลาง
17. ใช้สื่อการสอนดนตรีสำหรับกิจกรรมการขับร้อง	2.61	1.11	ปานกลาง
การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านเอกสาร			
18. หลักสูตร	3.98	0.88	มาก
19. คู่มือครู	3.87	0.99	มาก
20. แผนการสอน	4.18	1.03	มาก
21. เอกสารเกี่ยวกับดนตรี	2.66	1.40	ปานกลาง
การใช้สื่อด้านนวัตกรรม			
22. การบรรยาย	2.24	1.05	น้อย
23. การสาธิต	3.24	1.32	ปานกลาง
24. การแสดงบทบาทสมมุติ	2.80	1.21	ปานกลาง
25. การปฏิบัติจริง	3.09	1.15	ปานกลาง
26. การอภิปราย	2.44	1.25	น้อย
27. การไปทัศนศึกษา	1.88	1.05	น้อย
28. การแสดงละคร	2.58	1.24	ปานกลาง
29. การจัดนิทรรศการ	3.58	1.12	มาก

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
ประเภทสิ่งพิมพ์			
30. โน้ตเพลง	3.11	1.16	ปานกลาง
31. พจนานุกรมดนตรี	1.36	0.89	น้อยที่สุด
32. คู่มือครูเกี่ยวกับดนตรี	2.91	0.75	ปานกลาง
ประเภทแผนภูมิและแผ่นภาพ			
33. แผนภูมิเพลง-คำร้อง	2.58	1.23	ปานกลาง
34. แผนภูมิโน้ตสากล	2.67	1.20	ปานกลาง
35. แผนภูมิโครงสร้างรูปแบบลักษณะต่าง ๆ			
ของบทเพลง	2.27	1.23	น้อย
36. แผนภูมิการปฏิบัติเครื่องดนตรี	3.28	1.18	ปานกลาง
37. แผ่นภาพเครื่องดนตรี	3.36	1.22	ปานกลาง
38. แผ่นภาพผู้ประพันธ์เพลงตามหลักสูตร	1.88	0.91	น้อย
39. แผ่นภาพแสดงลักษณะของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ	2.41	1.10	น้อย
อุปกรณ์ดนตรี			
40. เทปเพลง	3.11	1.28	ปานกลาง
41. เครื่องขยายเสียง-ไมโครโฟน	2.95	1.08	ปานกลาง
42. เครื่องรับวิทยุ-บันทึกเทป	3.03	1.33	ปานกลาง
43. เครื่องรับโทรทัศน์	2.06	1.08	ปานกลาง
44. คอมพิวเตอร์	1.72	0.90	น้อย
45. เครื่องเล่นวีดีทัศน์	1.79	0.95	น้อย
46. เครื่องฉาย-สไลด์	1.34	0.67	น้อยที่สุด
47. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	1.07	0.39	น้อยที่สุด
เครื่องช่วยสอนเน้นจังหวะ			
48. ฉิ่ง	3.41	1.22	ปานกลาง
49. ฉาบ	1.60	0.94	น้อย
50. กรับ	2.44	1.17	น้อย
51. โหม่ง	1.79	0.86	น้อย

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
52. แทมบูลิน	2.35	1.10	น้อย
53. ลูกแซ็ค	1.86	0.96	น้อย
54. กลองเทร็ค	2.29	1.13	น้อย
55. กระพรวน	2.44	1.11	น้อย
56. เหล็กสามเหลี่ยม	1.71	1.04	น้อย
เครื่องช่วยสอนเน้นการฟังการร้อง			
57. จิม	1.39	0.74	น้อยที่สุด
58. ระนาดเอก	2.33	1.27	น้อย
59. ขลุ่ย	2.52	1.03	ปานกลาง
60. ซอด้วง	2.25	1.01	น้อย
61. ซออู้	1.95	1.00	น้อย
62. โทนรำมะนา	2.55	0.74	ปานกลาง
63. พ้องวงเล็ก	1.68	1.05	น้อย
64. จะเข้	1.49	0.72	น้อย
65. รีคอร์ดอร์	1.03	0.24	น้อยที่สุด
66. แตร	1.22	0.63	น้อยที่สุด
สื่อในท้องถิ่นและเศษวัสดุ			
67. กะลา	1.32	0.82	น้อยที่สุด
68. กระบอกลมไฟ	1.93	1.06	น้อย
69. ขวด	1.55	0.80	น้อย
70. ฝาเบียร์	1.72	1.14	น้อย
71. ตะปูสำหรับทำเครื่องดนตรีประเภทเสียง	0.01	0.01	น้อยที่สุด
สื่อประเภทบุคคล			
72. ศิลปินพื้นบ้าน	1.03	0.24	น้อยที่สุด
สื่อพื้นบ้าน			
73. กลองยาว	1.88	0.95	น้อย
74. อังกะลุง	2.37	1.13	น้อย

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
สื่อสถานที่			
75. ห้องสมุดดนตรี	1.15	0.50	น้อยที่สุด
76. พิพิธภัณฑ์ดนตรี	1.68	0.83	น้อย
เฉลี่ย	2.61	1.11	ปานกลาง

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี $\bar{X} = 2.61$ $SD = 1.11$ อยู่ในระดับปานกลาง

สภาพระยะเวลาในการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูผู้สอน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 23 ตารางที่ 23 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาในการใช้สื่อการสอนดนตรีของจำนวนครูผู้สอน

ระยะเวลา	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. ใช้ทุกครั้งที่มีชั่วโมงสอนดนตรี	3.26	1.29	ปานกลาง
2. ใช้ทุกบทเรียน	3.39	1.10	ปานกลาง
3. ใช้เป็นบางครั้ง	3.34	1.23	ปานกลาง
4. ไม่ใช้เลย	1.26	0.52	น้อยที่สุด
เฉลี่ย	2.81	1.40	ปานกลาง

จากตารางที่ 23 ระยะเวลาในการใช้สื่อการสอนดนตรี ครูใช้สื่อทุกบทเรียน, ใช้เป็นบางครั้ง ใช้ทุกครั้งที่มีชั่วโมงสอนดนตรีอยู่ ระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.39, 3.34, 3.26 ไม่ใช้เลยมีน้อยที่สุด เฉลี่ย = 1.26 เฉลี่ย ระยะเวลาในการใช้สื่อการสอนดนตรี จัดอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 2.81

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ จำนวนครูที่ใช้สื่อการสอนทุกบทเรียน 3.39 ใช้เป็นบางครั้ง 3.34 ใช้ทุกครั้งที่มีชั่วโมงสอนดนตรี 3.26 สำหรับจำนวนครูผู้สอนที่ไม่ใช้สื่อเลย 1.26 ระยะเวลาในการใช้สื่อการสอนดนตรี จัดอยู่ในระดับปานกลาง 2.81

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูล
ดังปรากฏในตารางที่ 24-29

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี ด้านการวางแผน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ตามตารางที่ 24

ตารางที่ 24 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคด้านการวางแผน

ปัญหาและอุปสรรคด้านการวางแผน	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. เอกสารเกี่ยวกับดนตรีสำหรับค้นคว้ามีไม่เพียงพอ	3.65	1.34	มาก
2. ขาดความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรี	3.88	1.12	มาก
3. ขาดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตรกำหนด	2.61	1.11	ปานกลาง
4. ขาดแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่น	3.41	1.32	ปานกลาง
5. ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรี	3.38	1.16	ปานกลาง
6. ความรู้ในการเตรียมโครงการท่านมีปัญหาอยู่ในระดับ	2.90	1.29	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.32	1.29	ปานกลาง

จากตารางที่ 24 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี ด้านการวางแผน มีปัญหาตามลำดับดังนี้ ขาดความรู้ ความเข้าใจทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ, เอกสารเกี่ยวกับดนตรี สำหรับค้นคว้ามีไม่เพียงพอมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เฉลี่ย = 3.88, 3.65 ขาดแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่น, ขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรี, ความรู้ในการเตรียมโครงการ และขาดความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตรกำหนด ตามลำดับ จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง เฉลี่ย = 3.41, 3.38, 2.90, 2.61 เฉลี่ย ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี ด้านการวางแผนจัดอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.32

ปัญหาด้านการวางแผน จำนวนครูผู้สอนดนตรี มีปัญหาเพราะขาดความรู้ความเข้าใจ ด้านทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีอยู่ในระดับมาก 3.88 เอกสารเกี่ยวกับดนตรีสำหรับค้นคว้า มีไม่เพียงพออยู่ใน

ระดับมาก 3.65 ขาดแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง 3.41 ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรีอยู่ในปานกลาง 3.38 ขาดความรู้ในการเตรียมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง 2.90 และจำนวนครูผู้สอนดนตรี ขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนดอยู่ในระดับปานกลาง 2.61 ปัญหาด้านการวางแผนจำนวนครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง 3.32 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี ผลการวิเคราะห์ ปรากฏตามตารางที่ 25 ตารางที่ 25 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี

ปัญหาด้านการใช้สื่อ	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. วัสดุ อุปกรณ์เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอ	3.52	1.18	มาก
2. วัสดุ อุปกรณ์เครื่องดนตรีอยู่ในสภาพชำรุด	3.15	1.10	ปานกลาง
3. ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อการสอนดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ	2.70	1.11	ปานกลาง
4. ขาดงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงสื่อการสอนดนตรี	3.01	1.30	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.10	1.21	ปานกลาง

จากตารางที่ 25 ปัญหาด้านการใช้สื่อ เช่น วัสดุ อุปกรณ์เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอ จัดอยู่ในระดับมาก เฉลี่ย = 3.52 การใช้สื่อจัดอยู่ในระดับปานกลาง คือ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องดนตรีอยู่ในสภาพชำรุด, ขาดงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงสื่อการสอนและขาดความรู้ทักษะการใช้สื่อการสอนดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ เฉลี่ย = 3.15, 3.01, 2.70 เฉลี่ย ปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้สื่อด้านวัสดุ, อุปกรณ์จัดอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.10

ปัญหาด้านการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอ มีปัญหากับครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก 3.52 และวัสดุอุปกรณ์เครื่องดนตรีอยู่ในสภาพชำรุด อยู่ในระดับปานกลาง 3.15 ขาดงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงสื่อการสอนดนตรีอยู่ในระดับปานกลาง 3.01 และขาดความรู้ทักษะในการใช้สื่อการสอนดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง 2.70 ปัญหาด้านการใช้สื่ออยู่ในระดับปานกลาง 3.10

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี ด้านการเตรียมตัวครู ผลการวิเคราะห์
ดังปรากฏตามตารางที่ 26

ตารางที่ 26 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี ด้านการ
เตรียมตัวครู

ปัญหาด้านการเตรียมตัวครู	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. ต้องสอนหลายวิชาไม่สามารถเตรียมการวางแผนใช้สื่อได้เต็มที่	3.07	1.30	ปานกลาง
2. ขาดเอกสารสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม	3.37	1.37	ปานกลาง
3. ผู้สอนขาดความชำนาญในการใช้สื่อการสอนดนตรี	3.29	1.30	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.32	1.37	ปานกลาง

จากตารางที่ 26 ปัญหาและอุปสรรคด้านการเตรียมตัวครู ดังนี้ ครูขาดเอกสารสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม ครูผู้สอนขาดความชำนาญในการใช้สื่อการสอนดนตรีและต้องสอนหลายวิชาไม่สามารถเตรียมการวางแผนใช้สื่อได้เต็มที่ จัดอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.37, 3.29, 3.07 เฉลี่ยปัญหาและอุปสรรคด้านการเตรียมตัวครูจัดอยู่ในระดับปานกลาง = 3.32

ปัญหาด้านการเตรียมตัวครู ด้านการเตรียมตัวครูผู้สอนที่มีปัญหามาก คือ ขาดเอกสารสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม 3.37 ในขณะเดียวกันครูผู้สอนขาดความรู้ความชำนาญในการใช้สื่อการสอนดนตรี 3.29 ครูผู้สอนบางท่านต้องสอนหลายวิชาไม่สามารถเตรียมการวางแผนใช้สื่อการสอนดนตรีได้เต็มที่ 3.07 ปัญหาด้านการเตรียมตัวครูอยู่ในระดับปานกลาง คิดเฉลี่ย 3.32

สภาพปัญหาอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี ด้านเทคนิควิธีสอน ผลการวิเคราะห์ ดังปรากฏตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรีด้านวิธีสอน

ปัญหาด้านวิธีสอน	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. ขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร	2.23	0.88	น้อย
2. ขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้สื่อร่วมสมัย	3.18	1.11	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.27	1.23	ปานกลาง

จากตารางที่ 27 ปัญหาและอุปสรรคด้านวิธีสอน ครูขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้สื่อร่วมสมัย จัดอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.18 และขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรอยู่ในระดับน้อย เฉลี่ย = 2.23 เฉลี่ย ปัญหาและอุปสรรคด้านการสอนอยู่ในระดับปานกลาง = 3.27

ปัญหาด้านวิธีสอน วิธีสอนของครูผู้สอนดนตรี ส่วนมากขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้สื่อร่วมสมัย 3.18 และขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร 2.23 ปัญหาด้านวิธีสอนอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย 3.27

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนด้านอาคารสถานที่ ผลการวิเคราะห์ ดังปรากฏตามตารางที่ 28

ตารางที่ 28 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอน
ดนตรีด้านอาคารสถานที่

ปัญหาด้านอาคารสถานที่	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. จำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอต่อการใช้สื่อดนตรี	2.76	1.42	ปานกลาง
2. ขนาดของห้องเรียนไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	2.81	1.08	ปานกลาง
3. สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมในการใช้สื่อดนตรี	3.05	1.06	ปานกลาง
4. ขนาดของห้องเรียนไม่อำนวยในการใช้เครื่องช่วยสอนดนตรี	3.34	1.34	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.99	1.25	ปานกลาง

จากตารางที่ 28 ปัญหาด้านสถานที่ ขนาดของห้องเรียนไม่อำนวยในการใช้เครื่องช่วยสอนดนตรี , สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมในการใช้สื่อดนตรี, ขนาดของห้องเรียนไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และจำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอต่อการใช้สื่อดนตรีตามลำดับ เฉลี่ย = 3.34, 3.05, 2.81, 2.76 เฉลี่ย ปัญหาด้านสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 2.99

ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ด้านอาคารสถานที่ มีปัญหามากคือ ขนาดของห้องเรียนไม่อำนวยในการใช้เครื่องช่วยสอนดนตรี เฉลี่ย 3.34 สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมในการใช้สื่อดนตรี เฉลี่ย 3.05 ขนาดของห้องเรียนไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เฉลี่ย 2.81 จำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอต่อการใช้สื่อดนตรี เฉลี่ย 2.76

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี ด้านการประเมินผล ผลการวิเคราะห์
ดังปรากฏตามตารางที่ 29

ตารางที่ 29 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี
ด้านการประเมินผล

ปัญหาด้านการประเมินผล	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. ผู้สอนขาดความรู้ ความชำนาญด้านการประเมินผลการใช้สื่อการสอนดนตรี	3.09	1.31	ปานกลาง
2. ไม่ได้นำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงด้านการใช้สื่อการสอน	2.74	1.01	ปานกลาง
3. ขาดเอกสาร, ตำรา, คู่มือครูเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้สื่อดนตรี	3.09	1.31	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.19	1.29	ปานกลาง

จากตารางที่ 29 ปัญหาด้านการประเมินตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ครูผู้สอนขาดความรู้ ความชำนาญด้านการประเมินผลการใช้สื่อการสอนดนตรี, ขาดเอกสาร, ตำรา , คู่มือครูเกี่ยวกับการประเมินผล การใช้สื่อดนตรี, ไม่ได้นำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงด้านการใช้สื่อการสอน เฉลี่ย = 3.77, 3.09, 2.74 เฉลี่ย ปัญหาด้านการประเมินผล จัดอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.19

ปัญหาด้านการประเมินผล ปัญหาด้านการประเมินผลนี้ จำนวนครูผู้สอนที่มีปัญหาส่วนมาก คือ ขาดความรู้ความชำนาญด้านการประเมินผลการใช้สื่อการสอนดนตรี เฉลี่ย 3.77 รองลงมาครูผู้สอนไม่ได้นำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงด้านการใช้สื่อการสอน ปัญหาประการสุดท้าย คือ ครูผู้สอนขาดเอกสาร, ตำรา, คู่มือครูเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้สื่อดนตรี เฉลี่ย 3.09 ปัญหาด้านการประเมินผลจำนวนครูผู้สอนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย 3.19

สรุป ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. เอกสารเกี่ยวกับดนตรีสำหรับค้นคว้ามีไม่เพียงพอ	3.65	1.34	มาก
2. ขาดความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรี	3.88	1.12	มาก
3. ขาดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตรกำหนด	2.61	1.11	ปานกลาง
4. ขาดแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่น	3.41	1.32	ปานกลาง
5. ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรี	3.38	1.16	ปานกลาง
6. ความรู้ในการเตรียมโครงการทำนมีปัญหายุ่งยากในระดับ	2.90	1.29	ปานกลาง
ปัญหาด้านการใช้สื่อ			
7. วัสดุ อุปกรณ์เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอ	3.52	1.18	มาก
8. วัสดุ อุปกรณ์เครื่องดนตรีอยู่ในสภาพชำรุด	3.15	1.10	ปานกลาง
9. ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อการสอนดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ	2.70	1.11	ปานกลาง
10. ขาดงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงสื่อการสอนดนตรี	3.01	1.30	ปานกลาง
ปัญหาด้านการเตรียมตัวครู			
11. ต้องสอนหลายวิชาไม่สามารถเตรียมการวางแผนใช้สื่อได้เต็มที่	3.07	1.30	ปานกลาง
12. ขาดเอกสารสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม	3.37	1.37	ปานกลาง
13. ผู้สอนขาดความชำนาญในการใช้สื่อการสอนดนตรี	3.29	1.30	ปานกลาง
ปัญหาด้านวิธีสอน			
14. ขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร	2.23	0.88	น้อย

สรุป ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
15. ขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้สื่อร่วมสมัย	3.18	1.11	ปานกลาง
ปัญหาด้านอาคารสถานที่			
16. จำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอต่อการใช้สื่อดนตรี	2.76	1.42	ปานกลาง
17. ขนาดของห้องเรียนไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	2.81	1.08	ปานกลาง
18. สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมในการใช้สื่อดนตรี	3.05	1.06	ปานกลาง
19. ขนาดของห้องเรียนไม่อำนวยในการใช้เครื่องช่วยสอนดนตรี	3.34	1.34	ปานกลาง
ปัญหาด้านการประเมินผล			
20. ผู้สอนขาดความรู้ ความชำนาญด้านการประเมินผลการใช้สื่อการสอนดนตรี	3.09	1.31	ปานกลาง
21. ไม่ได้นำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงด้านการใช้สื่อการสอน	2.74	1.01	ปานกลาง
22. ขาดเอกสาร, ตำรา, คู่มือครูเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้สื่อดนตรี	3.09	1.31	ปานกลาง
เฉลี่ยปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรี	2.57	1.34	ปานกลาง

4.5 สภาพความต้องการ พัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน

รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลดังปรากฏในตารางที่ 30 สภาพความต้องการ พัฒนาการ ใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏตามตารางที่ 30 ตารางที่ 30 แสดงข้อมูลสภาพความต้องการในการพัฒนาการ การใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน

การพัฒนาการใช้สื่อดนตรี	เฉลี่ย	SD	แปลค่า
1. การอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนดนตรี สำหรับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี	4.09	1.12	มาก
2. มีผู้ช่วยอำนวยความสะดวกในการขนย้าย เครื่องดนตรีเพื่อประกอบการสอน	2.05	1.19	น้อย
3. การจัดให้มีเอกสาร, ข่าวสาร, สิ่งพิมพ์สำหรับใช้ ความรู้เกี่ยวกับการใช้สอนดนตรีที่ทันสมัยอยู่เสมอ	3.87	1.09	มาก
4. การแสดงความคิดเห็นและมีข้อเสนอแนะการ ใช้สื่อการสอนดนตรีตามสมัยนิยมได้	3.26	1.28	ปานกลาง
5. ควรมีการนิเทศเกี่ยวกับใช้สื่อดนตรีสำหรับครู ผู้สอนดนตรีเพื่อได้นำไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	1.91	0.97	น้อย
6. การจัดให้มีการแสดงความสามารถของ นักเรียนด้านดนตรีเพื่อหาข้อบกพร่องในการ ใช้สื่อ	3.09	1.30	ปานกลาง
7. การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ในการจัดหา, จัดทำ, จัดสร้างสื่อดนตรีใช้สอน ให้ครบกระบวนการตามหลักสูตรกำหนด	2.17	1.14	น้อย
8. การจัดให้ครูผู้สอนได้เข้าศึกษาและดูงานเกี่ยวกับ ดนตรี	3.26	1.47	ปานกลาง
9. การจัดครูผู้สอนได้ตรงตามวุฒิดนตรีเพื่อใช้สื่อ การสอนได้ตามกระบวนการเรียนการสอน	3.43	1.42	ปานกลาง
10. ผู้สอนสามารถเสนอความต้องการสื่อการสอน ดนตรีเพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	3.55	1.38	มาก
เฉลี่ย	3.18	1.41	ปานกลาง

จากตารางที่ 30 ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย = 3.18 ตามลำดับความสำคัญดังนี้ การอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนดนตรีสำหรับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิต่างดนตรี, จัดให้มีเอกสาร, ข่าวสาร, สิ่งพิมพ์สำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนดนตรีที่ทันสมัยอยู่เสมอ, ผู้สอนสามารถเสนอความต้องการสื่อเพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน, มีการจัดครูเข้าสอนตรงตามวุฒิต่างดนตรีเพื่อใช้สื่อการสอนได้ครบกระบวนการและการเรียนสัมฤทธิ์ผล, การแสดงความคิดเห็นและมีข้อเสนอแนะการใช้สื่อการสอนดนตรีตามสมัยนิยมได้, จัดให้มีการแสดงความสามารถของนักเรียนด้านดนตรีเพื่อหาข้อบกพร่องการใช้สื่อ, มีการเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นจัดหา, จัดทำ, จัดสร้างสื่อดนตรีใช้สอนให้ครบกระบวนการตามหลักสูตรกำหนด, ควรมีการนิเทศเกี่ยวกับใช้สื่อดนตรีสำหรับครูผู้สอนเพื่อนำไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง, มีผู้ช่วยอำนวยความสะดวกในการขนย้ายเครื่องดนตรีเพื่อประกอบการสอน เฉลี่ย = 4.09, 3.87, 3.55, 3.43, 3.32, 3.26, 3.09, 2.17, 2.05)

ผลการวิจัย พบว่า จำนวนครูผู้สอนต้องการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนดนตรีสำหรับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิต่างดนตรี เฉลี่ย 4.09 จำนวนครูผู้สอนที่ต้องการจัดให้มีเอกสาร, ข่าวสาร สิ่งพิมพ์ สำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สอนดนตรีที่ทันสมัยอยู่เสมอ เฉลี่ย 3.87 ครูผู้สอนสามารถเสนอความต้องการสื่อ เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เฉลี่ย 3.55 การจัดครูผู้สอนได้ตรงตามวุฒิต่างดนตรี เพื่อใช้สื่อการสอนได้ตามกระบวนการเรียนการสอนจำนวนครูที่ต้องการ เฉลี่ย 3.43 สำหรับความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนที่ครูผู้สอนแสดงความต้องการเฉลี่ยเท่ากัน คือ การแสดงความคิดเห็นและมีข้อเสนอแนะการใช้สื่อการสอนดนตรีตามสมัยนิยมได้ และความต้องการจัดให้ครูผู้สอนได้เข้าศึกษา ฐานเกี่ยวกับดนตรี เฉลี่ย 3.26 การจัดให้มีการแสดงความสามารถของนักเรียนด้านดนตรีเพื่อเป็นการหาข้อบกพร่องในการใช้สื่อของครูผู้สอน มีความต้องการ เฉลี่ย 3.09 การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดหา จัดทำ จัดสร้างสื่อดนตรีสำหรับใช้สอนได้ครบกระบวนการตามหลักสูตรกำหนด เฉลี่ย 2.17 ต้องการมีผู้ช่วยอำนวยความสะดวกในการขนย้ายเครื่องดนตรีเพื่อใช้ประกอบการสอน เฉลี่ย 2.05 ความต้องการให้มีการนิเทศเกี่ยวกับใช้สื่อดนตรีสำหรับครูผู้สอนเพื่อนำไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ย 1.91 ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียนจัดอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย 3.18

คำถามแบบปลายเปิด

จากคำถามปลายเปิด มีผู้ตอบแบบสอบถามแยกแยะได้ดังนี้

สื่อและเครื่องช่วยสอนประเภทต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนมีและหามาได้เอง หรืออาจจะได้รับการบริจาคจากที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากแบบสอบถามที่ถามแล้ว มีดังนี้

ประเภทสิ่งพิมพ์ พจนานิตยสารดนตรี

อุปกรณ์เน้นการฟัง ห้องวงใหญ่, ซิ่ง, ซอสามสาย, เป้, พิณ, ระนาดทุ้ม, แจ๊สดรัมส์, แซกโซโฟน, ทรัมเป็ต, เมโคเดียน, แม้ท้อร์แกน

สื่อในท้องถิ่น เศษวัสดุ, ลวด, ปิ๊ป, ก้อนกรวด

สื่อสถานที่มีวัด, บ้าน

สื่อพื้นบ้าน แคน, เป้, โปงลาง

สื่อบุคคล ครูเกษียณ, ผู้ใหญ่บ้าน

สำหรับเหตุผลของบางโรงเรียนที่ยังไม่มีสื่อการสอนและเครื่องช่วยสอนใช้ เพราะขาดบุคลากรด้านดนตรีช่วยชี้แนะสื่อหรือเครื่องช่วยสอนบางประเภท ลำบากต่อการเก็บรักษาเพราะมีหลายชิ้น สถานที่ไม่อำนวยความสะดวกในการเก็บ ขาดทุนทรัพย์ สื่อบางชนิดมีราคาสูงและจัดได้ว่าไม่มีความจำเป็นสำหรับการศึกษาระดับประถมมากนัก เพราะอาจใช้เทปฟังหรือดูจากโทรทัศน์ วีดีทัศน์ แผ่นภาพและแผนภูมิแทนได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้สื่อในการสอนเนื้อหาวิชาดนตรีของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้วิจัยโดยใช้ข้อมูลจากประชากร คือ ผู้ที่ทำการสอนวิชาดนตรีในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 ทั้งชายและหญิง จำนวนครูผู้ทำการสอนเป็นเพศชาย 95 คน จำนวนเพศหญิง 175 คน รวมประชากร 270 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 1 ฉบับ แบ่งได้ 3 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบ่งเป็น 2.1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี 2.2 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรีและระยะเวลาในการใช้สื่อการสอน ตอนที่ 3 ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรี มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดและปลายปิด เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เครื่องมือที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรด้านดนตรีและด้านสื่อการสอนดนตรีและนำมาปรับปรุงแก้ไขและได้รับความเห็นชอบจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ก่อนนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งและรวบรวมด้วยตัวเองมีเพียงบางส่วน บริการทางกลุ่มจัดส่งเก็บด้วยตนเอง ส่งไปทั้งหมดจำนวน 292 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมาและสามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 270 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.47 ถือได้ว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สามารถนำมาวิจัยได้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีคำนวณหาค่าร้อยละเป็นรายข้อและนำเสนอเป็นตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ มาตราส่วนประมาณค่า

5.1 สรุปผลการวิจัย

สภาพส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูผู้ทำการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีส่วนมากเป็นเพศหญิงร้อยละ 64.81 อายุอยู่ระหว่าง 46-50 ปี มากที่สุด ส่วนมากจบปริญญาตรีร้อยละ 63.70 มีประสบการณ์การสอนดนตรี 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.48 ส่วนมากขณะเป็นผู้สอนวิชาดนตรีไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับดนตรี ร้อยละ 65.19

สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาส่วนย่อยได้ตามรายการดังนี้

1. สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี

- 1.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน อยู่ในระดับปานกลางค่า $\bar{X} = 3.21$
- 1.2 การจัดทำแผนการใช้สื่อตามหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.44$
- 1.3 การเตรียมตัวผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.42$
- 1.4 ด้านการเตรียมตัวผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.13$
- 1.5 การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนด้านกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.45$
- 1.6 การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.24$
- 1.7 การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านเอกสาร อยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.67$
- 1.8 การใช้สื่อการสอนดนตรีด้านนวัตกรรม อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.01$
- 1.9 การใช้สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ อยู่ในระดับ น้อย $\bar{X} = 2.46$
- 1.10 การใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทแผ่นภูมิและแผ่นภาพอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 2.64$
- 1.11 การใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทอุปกรณ์ดนตรี อยู่ในระดับน้อย $\bar{X} = 2.11$
- 1.12 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทเครื่องช่วยสอนเน้นจังหวะ อยู่ในระดับน้อย $\bar{X} = 2.19$
- 1.13 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทเครื่องช่วยสอนกิจกรรมการฟัง และการร้อง อยู่ในระดับน้อย $\bar{X} = 1.74$
- 1.14 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี สื่อในท้องถิ่นและเสววัสดุ อยู่ในระดับ น้อย $\bar{X} = 1.63$
- 1.15 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรี สื่อประเภทบุคคล อยู่ในระดับ น้อยที่สุด $\bar{X} = 1.03$
- 1.16 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทสื่อพื้นบ้าน อยู่ในระดับ น้อย $\bar{X} = 2.12$
- 1.17 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทสื่อสถานที่อยู่ในระดับ น้อยที่สุด $\bar{X} = 1.41$
- 1.18 สภาพเวลาที่ใช้สื่อการสอนดนตรี ระยะเวลาใช้สื่ออยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 2.81$

2. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูผู้สอน ระดับชั้นประถม

2.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.32$

2.2 ปัญหาและอุปสรรคการใช้สื่อการสอนดนตรี อยู่ในระดับปานกลาง
 $\bar{X} = 3.10$

2.3 ปัญหาและอุปสรรคการเตรียมตัวครู อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.32$

2.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านเทคนิควิธีสอน อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.27$

2.5 ปัญหาและอุปสรรคการใช้สื่อการสอนด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับ
ปานกลาง $\bar{X} = 2.99$

2.6 ปัญหาและอุปสรรคการใช้สื่อการสอนด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง
 $\bar{X} = 3.19$

3. ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.18$

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยมีประเด็นและหัวข้อที่น่าสนใจ สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 2.61$ โดยมีผลอภิปราย ดังนี้

1.1 สภาพการใช้สื่อด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากสำรวจเนื้อหาที่กำหนดกิจกรรมการสอน ขึ้นต่อมาจึงวางแผนการใช้สื่อ ก่อนทำการสอนและศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีตามหลักสูตร ผลการวิจัยสอดคล้องกับข้อความ ในการใช้สื่อการสอนของไชยยศ เรืองสุวรรณ (2520: 7-11) คือ มีการเลือกให้เหมาะกับวัยของผู้เรียนและให้มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่เรียน เพื่อให้ตรงตามจุดมุ่งหมาย ต่อมาคือมีการวางแผน มีการเตรียมทั้งตัวผู้สอน เตรียมนักเรียน เตรียมห้องเรียน คือการวางแผนก่อนสอนสอดคล้องกับข้อความ ขั้นตอนต่อไปของการใช้สื่อของกิดานันท์ มลิทอง (2536: 83) คือ สื่อกับผู้สอน ควรศึกษาการใช้สื่อเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในตัวเอง ทำให้บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้นและยังช่วยแบ่งเบาภาระในด้านการเตรียมเนื้อหาและช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ ๆ คิดค้นเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ น่าสนใจยิ่งขึ้น

1.2 การจัดทำแผนการใช้สื่อตามหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนมากจัดทำแผนการใช้สื่อการสอนคนเดียวมีจำนวนมากกว่าจัดทำแผนร่วมกับกลุ่มและผู้บริหารร่วมกันจัดทำแผนการใช้สื่อคนเดียว เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียน ได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อนั้นจะเป็นสื่อใดก็ตามล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิดานันท์ มลิทอง (2536: 83) ว่าช่วยให้ผู้สอนเพิ่มความเชื่อมั่นในตัวเอง ทำให้บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระในการเตรียมเนื้อหา และช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ ๆ คิดค้นเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น

1.3 การเตรียมตัวของครูผู้สอน ผลของการวิจัยพบว่าการเตรียมตัวของครูผู้สอนจัดลำดับของการเตรียมได้ดี คือ มีการศึกษาการใช้สื่อการสอนคนเดียว ตามหลักสูตรก่อนสอนครูมีการตรวจสอบให้เหมาะสมกับวัยและจำนวนของนักเรียน เตรียมการสอนทุกครั้งก่อนใช้สื่อการสอนคนเดียว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของของธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ (2539: 7) กล่าวไว้ว่าการเตรียมตัวของครูในการวางแผนใช้สื่อต้องศึกษาวัตถุประสงค์ของสื่อเพื่อมุ่งสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน และควรบันทึกสาระกับแนวความคิดที่สำคัญที่สื่อมุ่งเสนอต่อนักเรียน และวารินทร์ รัชมีพรหม (2531: 36-37) กล่าวว่าควรตรวจสอบสื่อว่าเหมาะสมกับ จุดมุ่งหมายหรือกับวัยของผู้เรียนตามหลักสูตรกำหนดและเตรียมสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่พร้อมสะดวกสบายและมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการนำเสนอ ซึ่งมีผลต่อการเตรียมตัวผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่าสรุปเนื้อหาอย่างสังเขปให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนการใช้สื่อ และแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนปฏิบัติเครื่องดนตรีสอดคล้องกับข้อความของ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2520: 7-11) ว่า ควรบอกหัวข้อเรื่องและสรุปอย่างย่อ ๆ ก่อนทำการสอน เพื่อนักเรียนได้เตรียมตัวเรียนได้ถูกต้องขณะเดียวกันใช้เวลาเรียนน้อยลง เข้าใจเนื้อหาได้ดีและรวดเร็ว

1.4 ด้านกิจกรรม การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนด้านกิจกรรมเน้นการฟังจากจำนวนครูผู้สอนคนเดียว ผลการวิจัยพบว่า ใช้มากเฉลี่ยถึง 3.84 ต่อมาการเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนคนเดียวในกิจกรรมเน้นจังหวะเฉลี่ย 3.28 และการเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนคนเดียวในกิจกรรมเน้นการขับร้องเฉลี่ย 3.22 ซึ่งสอดคล้องกับข้อความของ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2538: 139) ในหัวข้อการสอนดนตรีว่า คือ วัสดุ รูปแบบจังหวะเพลง แผนภูมิแสดงลักษณะเครื่องดนตรีซึ่งจัดเป็นสื่อด้านกิจกรรมเน้นการฟัง ต่อมาคือ เครื่องช่วยสอนทั้ง 2 กิจกรรมตามลำดับ คือกิจกรรมเน้นจังหวะและสุดท้ายคือกิจกรรมเน้นการร้อง กิจกรรมเน้นจังหวะให้เห็นความจำเป็นในการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการแสดงออกและนำกิจกรรมการเคลื่อนไหวไปประยุกต์ใช้โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ ความดัง-เบา, เร็ว-ช้า, สั้น-ยาว จังหวะหยุด การเคาะจังหวะ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่ง สามารถทำให้

การฟังและการร้องเพลงชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับข้อความของสุเทพ บรรลือสินธุ์ (2537: 14-15) ได้กล่าวถึงหลักการของ ดาลโครซ์ (Jaques-Dalcroze) วางหลักการสอนดนตรีสำหรับเด็ก ลำดับความสำคัญดังนี้ ให้สามารถเคลื่อนไหวร่างกายอวัยวะต่าง ๆ ตามจังหวะได้ ร้องเพลงตามคำร้องได้ถูกต้อง และสร้างทำนองเพลงด้วยตนเอง เช่นเดียวกับหลักการของคาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff) สอนดนตรีพร้อมกับเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะ ซึ่งตรงกับหลักการของหม่อมคุณหญิง บริพัตร เน้นการใช้พื้นฐานการเคลื่อนไหวและทักษะดนตรี แต่ผลการวิจัยพบว่า ครูจำนวนเฉลี่ย 3.84 มีการเตรียมแผนใช้สื่อการสอน ในกิจกรรมเน้นการฟังมากกว่ากิจกรรมเน้นจังหวะ

ด้านเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากมีสภาพในการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรีตามลำดับดังนี้ ใช้แผนการสอน หลักสูตร คู่มือครู และเอกสารเกี่ยวกับดนตรีเฉลี่ย 4.18 ใช้แผนการสอนตามหลักสูตร แต่ให้ความสำคัญของเอกสารเกี่ยวกับดนตรีน้อย เพราะเอกสารเกี่ยวกับดนตรีมีไม่เพียงพอ เช่น ตำรา และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีคุณค่าอย่างมากต่อครูผู้สอนเพราะหลักสูตรกำหนดเพียง หัวข้อ หรืออุปกรณ์ที่มีตามท้องถิ่นเพื่อต้องให้ครูผู้สอนประยุกต์ใช้เอง แต่ครูผู้สอนส่วนมากขาดความชำนาญทางดนตรี จำเป็นต้องใช้ตำรา เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มีวิธีการสอดแทรกเทคนิคการเล่นดนตรี เขียนลงในบันทึกการสอนเพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่คุ้มค่า มีประโยชน์และเป็นผลประโยชน์โดยตรงกับผู้สอน

1.5 สภาพการใช้สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ครูผู้สอนจำนวนมากใช้โน้ตเพลง 3.11 คู่มือเกี่ยวกับดนตรี และพจนานุกรมดนตรีน้อยที่สุด ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พจนานุกรมดนตรีมีประโยชน์อย่างมากสำหรับตัวครูผู้สอนในระดับนี้ก่อนสอนโน้ตเพลงครูจะต้องรู้ศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวกับดนตรีก่อน การรู้ศัพท์เฉพาะทางดนตรีช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจเรื่องของดนตรีมากขึ้น กระทั่งสามารถประยุกต์นำไปสอนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าไม่รู้ศัพท์เฉพาะทางดนตรี ขึ้นต่อไปจึงสอนโน้ตเพลง

1.6 สภาพการใช้สื่อการสอนประเภทแผ่นภูมิและแผ่นภาพ ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากใช้สื่อมาก คือ แผ่นภาพเครื่องดนตรี 3.36 ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนประถมตามชนบท นักเรียนส่วนมากไม่มีโอกาสพบเห็นของจริง ครูผู้สอนจึงต้องใช้แผ่นภาพของจริงมีราคาแพง ขนาดใหญ่ไม่สะดวกในการขนย้ายหรือเก็บรักษา และเกี่ยวกับงบประมาณน้อย สอดคล้องกับคำกล่าวของ กมล และนิตยา เวียสุวรรณ (2536: 45) ว่าข้อเสียที่ใหญ่เกินไปให้เล็กลงเพื่อนำสิ่งที่อยู่ไกลเกินไปมาศึกษาได้ จึงนิยมใช้แผ่นภาพ เพราะมีสีรูปร่างลักษณะคล้ายของจริง เมื่อนักเรียนได้เห็นภาพและได้ฟังคำบรรยายจากครูหรือค้นคว้าเนื้อหาประกอบทำให้ได้ความรู้มากขึ้นเช่นเดียวกัน แผ่นภูมิการปฏิบัติเครื่องดนตรี แผ่นภูมิเพลง-คำร้อง แผ่นภูมิโน้ตสากล

แผ่นภาพแสดงลักษณะของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ แผนภูมิ โครงสร้างรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ของบทเพลงสุดท้าย แผ่นภาพผู้ประพันธ์เพลงตามหลักสูตร

1.7 การใช้สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ดนตรี ประเภทอุปกรณ์ดนตรีเทปเพลง เครื่องรับวิทยุ-บันทึกเทป เครื่องขยายเสียง-ไมโครโฟน เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย-สไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนคิดเฉลี่ย 3.11 ใช้เทปคาสเซตมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของเป็รื่อง กุมุท (2518: 4-12) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการสอนประเภทวัสดุไว้ว่า ใช้เวลาน้อยแต่เรียนได้มากกว่า จำได้มากและนาน ทำให้การเรียนง่ายขึ้นกว่าเดิม กระทำลักษณะนามธรรมเป็นไปในลักษณะรูปธรรมขึ้น ลดการสื่อความหมายด้วยวาจาและช่วยการเรียนรู้บางเรื่องที่สลับซับซ้อนให้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับข้อความของวารินทร์ รัตนมีพรหม (2531: 193) กล่าวถึง คอมพิวเตอร์ซึ่งถือว่าเป็นสื่อร่วมสมัยที่มีความจำเป็นสำหรับการสอนดนตรี เพราะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพเพราะเป็นสิ่งเร้าใจ สามารถได้ยินเสียงดนตรี มีสีสัน เคลื่อนไหวได้ดูเหมือนของจริง ลดเวลาได้มาก ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายได้เร็ว

1.8 สภาพการใช้สื่อการสอนเครื่องช่วยสอนเน้นจังหวะ ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากใช้เครื่องช่วยสอนตามลำดับ ดังนี้ ฉิ่ง กระพรวน กรับ กลอง กลองแขก ลูกแซค โหม่ง เหล็กสามเหลี่ยม ฉาบ ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมแล้ว ฉิ่งเป็นเครื่องกำกับจังหวะที่มีความสำคัญต่อการร้องเพลงไทย ผลจากการวิจัยสภาพการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องช่วยสอนเน้นจังหวะเฉลี่ย 2.19

1.9 สภาพการใช้สื่อการสอนดนตรีประเภทเครื่องช่วยสอนเน้นการฟังผล การวิจัยพบว่า จำนวนครูผู้สอนส่วนมากใช้โทนร่ามะนา 2.55 ขลุ่ย ระนาดเอก ซอด้วง ซออู้ ฆ้องวงเล็ก จะเข้ จิม แตร รีคอร์ด เฉลี่ยจำนวนครูผู้สอนมีสภาพใช้สื่อเครื่องช่วยสอนเน้นการฟังและการร้อง อยู่ระดับน้อย 1.74 เพราะเครื่องช่วยสอนเหล่านี้มีราคาค่อนข้างแพง และระดับประถมศึกษาไม่ได้บังคับให้เรียนปฏิบัติเครื่องช่วยสอน (ดนตรีไทย) แต่ให้เลือกรับตามความเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของณรุทธิ์ สุทรจิตต์ (2538: 16) และของอรรธรณ ชมวัฒน์และคนอื่น ๆ (2523: 18) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาดนตรีศึกษาที่มีส่วนสนับสนุนดนตรีไทย พบว่าอุปสรรคของการใช้สื่อการเรียนการสอนดนตรีไทยคือขาดเครื่องดนตรีไทย ขาดครูผู้สอน

1.10 สภาพการใช้สื่อในท้องถิ่นและเสววัสดุ สื่อในท้องถิ่นและเสววัสดุ ผลจากการวิจัยพบว่า จำนวนครูผู้สอนส่วนมากใช้กระบอกไม้ไผ่เฉลี่ย 1.99 สมควรและเหมาะสมแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของณรุทธิ์ สุทรจิตต์ (2538: 139) ว่า การนำทุกสิ่งทุกอย่างที่หามาได้ ในชุมชนนั้น ๆ มาประดิษฐ์เป็นสื่อการสอนเพื่อทำให้เกิดบรรยากาศใหม่ ๆ สำหรับใช้ถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ นักเรียนเป็นผู้รับภายในห้องเรียนได้ผลสัมฤทธิ์เร็ว สื่อบุคคลศิลปินพื้นบ้าน ผลการวิจัยพบว่า

ครูผู้สอนใช้สื่อศิลปะนั้นน้อยที่สุด 1.03 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูผู้สอนตามชนบทสมควรอย่างยิ่งต้องใช้สื่อศิลปะนั้นพื้นบ้านมาประกอบในการสอนดนตรีบางโอกาส ศิลปะนั้นพื้นบ้านมีความสามารถเฉพาะตัวด้านดนตรี ทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง และทำให้ผู้เรียนหลาย ๆ คนสามารถเรียนร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพนธ์ สุขปรดี (2521: 16) ว่า เด็กที่ได้รับการสอนจากการใช้สื่อการสอนประกอบ จะได้รับประสบการณ์ตรง และเรียนได้ดีมากกว่าเดิมและกรมวิชาการ ที่ได้กล่าวถึงการสอนและความสำคัญของการสอนว่า สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนทั้งชั้นหรือทั้งหมดได้รับประสบการณ์ร่วมกัน ประสบการณ์ร่วมนี้จะช่วยทำให้เด็กได้เรียนร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน ทำงานร่วมกัน และเกิดความเข้าใจตรงกัน สำหรับสื่อพื้นบ้าน ผลการวิจัยพบว่า จำนวนครูผู้สอน ใช้สื่อพื้นบ้าน อังกฤษ 2.37 และกลองยาว 1.88 ผู้วิจัยมีความเห็นคล้ายตามกับข้อเขียนของ กรองทอง โพธิ์ธรรม (2540: 143) ว่า วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องดนตรี มีไม่เพียงพอและเท่าที่มีอยู่ อยู่ในสภาพชำรุด มีจำนวนน้อยเพราะขาดงบประมาณสนับสนุนสื่อสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีจำนวนที่ใช้พิพิภรณ์ดนตรี มากกว่าใช้ห้องสมุดดนตรี

1.11 สภาพการใช้สื่อด้านนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนมากใช้การเรียนการสอน ด้วยการจัดนิทรรศการมากที่สุด การสาธิต การปฏิบัติจริง การให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติพร้อมกับการแสดงละคร การอภิปราย การบรรยาย การไปทัศนศึกษาน้อยที่สุด 1.88 ผู้วิจัยเห็นสมควรแล้วซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528: 31-38) ว่า วิธีการต่าง ๆ ของการสาธิตทดลองเกมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ การอภิปราย การบรรยาย ครูจัดเพื่อมุ่งหมายให้นักเรียนไปหาประสบการณ์เอง และสอดคล้องกับข้อความของ สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534: 48-45) ว่า การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ การทัศนจำ การสาธิต นิทรรศการ ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เข้าใจบทเรียนเร็วและนานตามคำกล่าวของ สุเทพ บรรลือสินธุ์ (2537: 13) กล่าวว่า การเรียนดนตรีต้องฝึกฟังเสียงดนตรีก่อนแปลงเสียงให้ตรงตามโน้ต สุดท้ายฝึกหัดเล่นเครื่องดนตรี ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การพาไปทัศนศึกษานั้น ครูบางท่านอาจคิดว่าไปสถานที่ไกล ๆ หรือเป็นสถานที่ที่มีอุปกรณ์ดนตรีให้ดูมากมาย ผู้วิจัยขอเสนอว่า ครูผู้สอนอาจพาไปทัศนศึกษาตามงานต่าง ๆ แถบหมู่บ้านใกล้ ๆ โรงเรียน ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ที่สามารถเรียนรู้และจดจำได้อย่างแม่นยำ ซึ่งตรงกับ ความหมายของการเรียนรู้ ที่ว่า "การเรียนรู้หมายถึง พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอันเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในลักษณะก่อนข้างถาวร กระทั่งการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผล"

ระยะเวลาในการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า จำนวนครูที่ใช้ทุกบทเรียน เฉลี่ยมากที่สุด 3.39 การใช้สื่อการสอนดนตรีทุกบทเรียนในภาคปฏิบัติ นับว่าถูกต้องหรือใช้ทุกครั้งที่มีชั่วโมงสอนดนตรี จำนวนครูเฉลี่ย 3.26 นับว่าสมควร เพราะถ้าเด็กได้มีส่วนร่วม

ในการใช้สื่อหรือลงมือปฏิบัติจริง ทำให้บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจ เพราะไม่มีปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิดานันท์ มลิทอง (2536: 83) ว่า ร่วมทำกิจกรรมด้วยกันสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

2. ปัญหาและอุปสรรคของการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 2.57$ $SD = 1.34$ โดยมีผลอภิปรายดังนี้

2.1 ด้านปัญหาและอุปสรรคของการใช้สื่อการสอน ครูผู้สอนจำนวนมากมีปัญหาด้านการวางแผนจากผลของการวิจัยพบว่าครูผู้สอนมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรี 3.88 ครูผู้สอนวิชาดนตรีขาดความรู้ ความเข้าใจด้านทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีจำนวนมาก ผู้วิจัยเห็นสมควร เพราะโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาทุกโรงเรียนมีการเรียนการสอนดนตรีตามหลักสูตร ผู้บริหารจัดครูเข้าสอนส่วนมากไม่มีวุฒิทางดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉันทนา อุดมสิน (2533: 21) ว่า โดยมากขาดคู่มือครู ขาดงบประมาณในการสนับสนุนและการจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามความสามารถ

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอน ผลของการวิจัยพบว่า วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องช่วยสอนดนตรีมีไม่เพียงพอและอยู่ในสภาพชำรุด ขาดงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุง ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อการสอนดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพตามลำดับ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นสอดคล้องกับข้อความของ วารินทร์ รัตนิพรหม (2531: 36-37) ว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการสอนดนตรี ถ้าวัสดุอุปกรณ์ เครื่องช่วยสอนดนตรีมีไม่เพียงพอ การเรียนรู้คงเกิดขึ้นไม่ครบตามกระบวนการ หรือเครื่องดนตรีอยู่ในสภาพชำรุดเพราะเก็บไว้นาน ๆ มิได้บำรุงรักษาเครื่องดนตรีอาจเสื่อมได้ ผู้สอนควรเตรียมสภาพแวดล้อม ผู้นำเสนอสื่อเตรียมให้อยู่ในสภาพที่พร้อม สะดวกสบายและมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการนำเสนอ

2.3 ปัญหาด้านการเตรียมตัวครู ด้านการเตรียมตัวครูผลจากการวิจัยพบว่า ต้องสอนหลายวิชา ไม่สามารถเตรียมการวางแผนใช้สื่อได้เต็มที่ ปัญหาด้านนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสอดคล้องกับข้อความของ นิพนธ์ สุขปรีดี (2516: 87) ว่า ไม่มีเวลาเตรียมตัว เพราะมีความลำบากในการคุมชั้นเรียนและสอดคล้องกับข้อความของ ประสงค์ พิมล (2529) ว่า เกิดจากครุมีภาระในการสอนมาก

2.4 ปัญหาด้านวิธีสอน ด้านวิธีสอน ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้สื่อร่วมสมัยและขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสื่อเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่มีทั้งบทบาทและความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาอยู่ในอันดับสูง จัดได้ว่าเป็นเครื่องกระตุ้นความสนใจต่อสิ่งที่เรียน

เป็นเครื่องมือช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ฉะนั้นในการใช้สื่อการสอนดนตรีให้มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการจัดทำอย่างมีระบบ คือต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันระหว่างความต้องการของผู้เรียน และวิธีใช้สื่อการสอนตามหลักสูตรตารางแผนไว้ก่อนใช้เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับสื่อที่มีสภาพไม่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นข้อความที่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรางค์ จันทวานิช (2531: 70) ว่า การออกแบบสื่อการสอนต้องให้สอดคล้องและ ใช้สอนตามกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดไว้เพื่อช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและของ จงกลณี ห่วงทอง (2538: 56-57) กล่าวว่า ใช้วิธีสอนใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพและความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียนใช้สื่อการสอนเพื่อให้เกิดประสบการณ์ด้านทักษะและการใช้สื่อผู้สอนควรทำความเข้าใจในเนื้อหาของสื่อเสียก่อน เพื่อเตรียมตัวตรวจสอบอุปกรณ์ สภาพห้องเรียนและสิ่งแวดล้อม เตรียมผู้เรียน โดยสร้างแรงจูงใจ

2.5 ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่าจำนวนครูผู้สอน 3.34 มีปัญหาปานกลาง เพราะขนาดห้องเรียนไม่อำนวยในการใช้เครื่องช่วยสอนดนตรี ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บางโรงเรียนมีสภาพอยู่ห่างไกลตัวเมือง ตรงเรียนตามชนบทมีห้องเรียนน้อย เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะใช้สื่อการสอนด้านดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธศรี ศรี (2524: ง-จ) ว่า ปัญหาสภาพของโรงเรียนไม่อำนวยในการใช้สื่อการสอน

2.6 ปัญหาด้านอาคารสถานที่ อาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนถึง 3.05 มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ไม่เหมาะสมในการใช้สื่อดนตรี ผู้วิจัยมีความคิดเห็นตรงกับข้อความของ อรพรรณ ขมวัฒนาและคนอื่น ๆ (2523: 18) ว่า สถานที่เรียนจำกัดและวิธีการเรียนและการสอนดนตรีไทยใช้วิธีสอนแบบตัวต่อตัว

2.7 ปัญหาด้านการประเมินผล ด้านการประเมินผลจากการวิจัยพบว่า ผู้สอนขาดความรู้ความชำนาญด้านการประเมินผลการใช้สื่อการสอนดนตรีเพราะขาดเอกสาร ตำรา คู่มือครู ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ดนตรีเป็นวิชาลักษณะนามธรรม การประเมินผลต้องใช้หลักเกณฑ์หลายด้าน การประเมินผลดนตรีที่สมบูรณ์ ควรประกอบด้วย เนื้อหาด้านทฤษฎี , ทักษะ และวัดเจตคติ แนวคิด และความซาบซึ้งในเสียงดนตรี รวมทั้งทักษะระดับสูง ซึ่งเป็นเรื่องทางด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณ สอดคล้องกับข้อความของ ณรุทธิ์ สุทธจิตต์ (2538: 165) ว่า กรณีครูผู้สอนขาดเอกสาร ตำรา คู่มือครูด้านการประเมินผลดนตรี ย่อมทำให้ไม่บรรลุตามจุดประสงค์ ครูผู้สอนอาจซักถามวิทยากร, หรือเชิญผู้ชำนาญทางดนตรีมาให้ความรู้ หรือผู้บริหารควรให้มีการนิเทศ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาเพราะการประเมินผลการเรียนเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร

3. ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียนของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.18$, $SD = 1.41$ โดยมีผลอภิปรายดังนี้

ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนในโรงเรียน ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนมาก มีความต้องการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนดนตรี สำหรับครูผู้สอนที่ไม่มีความสามารถและทักษะดนตรีถึง 4.09 วิชาดนตรีในระดับประถมศึกษาเหมือนกับวิชาสามัญอื่น ๆ ที่มีการเรียนการสอนมุ่งส่งเสริมพัฒนาด้านสติปัญญาให้เจริญขึ้น ควรให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมีการปฏิบัติฝึกฝนที่เหมาะสม การสอนควรเน้นให้นักเรียนใช้ประสาทหูอย่างมีประสิทธิภาพสามารถเล่นเครื่องดนตรีต่าง ๆ ได้ เช่นการสอนแบบสากล มีการแบ่งเวลาออกเป็นหลายส่วน การสอนใช้การฝึกหัด ทดสอบ และการปฏิบัติสลับกันไป เช่นมีการฝึกฟังเสียงดนตรี การเปล่งเสียงให้ตรงตามโน้ต ร้องเพลงให้ถูกต้อง และฝึกหัดเล่นเครื่องดนตรี เหล่านี้เป็นการสอนเพิ่มทักษะในด้านดนตรีที่สมบูรณ์ การเรียนดนตรีนักเรียนทุกคนจะได้รับการฝึกหัดให้เป็นคนมีสมาธิ มีระเบียบวินัย ใจละเอียดอ่อน ซึ่งสอดคล้องกับข้อความของ สุเทพ บรรลือสินธุ์ (2537: 13) ว่า

ความต้องการให้มีการนิเทศเกี่ยวกับการใช้สื่อดนตรีสำหรับครูผู้สอนดนตรี เพื่อได้นำไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวนน้อย 1.01 มีความต้องการให้มีการนิเทศ เพราะการนิเทศภายในเป็นการร่วมมือกันของบุคคล ภายในโรงเรียนในอันที่จะปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการสอนของครู เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ แต่ผลของการวิจัยพบว่า จำนวนครูมีความต้องการการนิเทศน้อย ซึ่งสอดคล้องกับข้อความของ นิกร เพ็ญเวียง (2538: 47) ว่า ครูทุกคนเคยมีโน้ตโน้ตมาแต่โบราณว่า การนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศภายในเป็นวิธีการตรวจหรือจับผิด อาจเป็นวิธีประเมินการทำงานของครูโดยมีพฤติกรรมการนิเทศที่ปรากฏในทางลบ เช่น มานั่งดูการสอน ตรวจเอกสารต่าง ๆ ในห้องเรียน หรือบางครั้งตรวจสอบขั้นตอนวิธีการสอนของครูว่าสอนตามแผนหรือบันทึกการสอนที่ทำไว้หรือไม่ อีกประการหนึ่ง บทบาทการนิเทศส่วนใหญ่จะเป็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ จังหวัดหรือผู้บริหารการศึกษาในระดับสูง ต่อมาเป็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน, ผู้ช่วย ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ระบบไม่ชัดเจน เพียงแต่รายงานผลส่งหน่วยเหนือ จึงสร้างค่านิยมความคิด ตลอดจนทัศนคติที่ไม่ดีต่อการนิเทศว่า การนิเทศภายในเป็นสิ่งที่ทำให้ครูมีงานเพิ่มขึ้นเป็นการเข้มงวด ตรวจตราการทำงานของครู ทำให้ครูเกิดความวิตกกังวลในการทำงานมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรให้การสนับสนุนด้านเอกสารเกี่ยวกับดนตรีตามความเหมาะสมกับสถานะภาพของโรงเรียน
 2. สำนักงานการศึกษาระดับอำเภอ ควรดำเนินการจัดอบรม โดยเชิญวิทยากรด้านดนตรีมาให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการสอนและเกร็ดความรู้ใหม่ ๆ
 3. ผู้บริหาร ควรจัดให้มีการนิเทศภายในเทอมละครึ่ง เพื่อนำมาปรับปรุงและวางแผนการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ทันกับเหตุการณ์ของการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทางการศึกษา และให้โอกาสครูผู้สอนดนตรีเสนอแนะข้อคิดเห็น
 4. สื่อและเครื่องช่วยสอนประเภทต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนหามาได้เองหรือได้รับการบริจาคมาจากที่ต่าง ๆ ในแบบสอบถามปลายเปิดนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมควรเก็บรักษาและสะสมเป็นพิพิธภัณฑ์ดนตรีไว้สำหรับให้ครูผู้สอนดนตรีและผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตัวเอง เพราะเครื่องดนตรีบางชนิดนักเรียนส่วนมากยังไม่รู้จัก เช่น ซอสามสาย โปงลาง พิณ ซึ่ง เหล่านี้สมควรให้ผู้แนะนำและปฏิบัติได้ด้วย เช่น ครูที่เกษียณไปแล้วและมีความสามารถปฏิบัติเครื่องช่วยสอนเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี
- สำหรับบางโรงเรียนที่ยังไม่มีสื่อเครื่องช่วยสอนใช้ อาจมีภาพมาประกอบการสอน พร้อมทั้งฟังเสียงไปด้วย อาจทำให้เด็กเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของเครื่องช่วยสอนได้ เพราะประหยัดได้ทั้งทุนทรัพย์และสถานที่เก็บรักษา

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิธีสอนดนตรีของครูผู้สอนตามที่หลักสูตรกำหนดในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี เพื่อได้นำผลการศึกษา ค้นคว้ามาใช้ปรับปรุงด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลง
2. เสนอให้มีการเปรียบเทียบการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนดนตรี ระดับประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี ระหว่างดนตรีไทยและดนตรีสากล หัวข้อกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมการฟังและการขับร้อง

บรรณานุกรม

- กมล เวียสุวรรณ, นิตยา เวียสุวรรณ. (2539). เทคโนโลยีการศึกษาและความหมายของสื่อการสอน.
ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ดันอ้อ แกรมมีจำกัด, 94.
- กรองทอง โพธิ์อารมย์.(2540). การใช้หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาดนตรีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2503). หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2503. กรุงเทพมหานคร:
คุรุสภาลาดพร้าว
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2524). แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว..
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____ . กรมสามัญศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์. (2524). คู่มือครูเกี่ยวกับการสอนลักษณะนิสัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____ . กรมสามัญศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์, (2532). การจัดกิจกรรมส่งเสริมดนตรีไทย.
ในวิเวก ปางพุฒิพงศ์, เอกสารทางวิชาการชุดนวัตกรรมการเรียนการสอนและการนิเทศ
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว, 1-94.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2536). สื่อการสอน ใน ชงชัย หงษ์จร, เทคโนโลยีร่วมสมัย.ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: เอดิสัน เพรส โปรดักส์, 104.
- โกวิทย์ ชันศรี. (2528) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. สื่อการสอนระดับชั้นประถมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: สหมิตร, 3-8.
- ขวัญใจ คงทรัพย์.(2525). สื่อการสอนขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จงกลนี ห่วงทอง.(2538). การศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติการณ์ภายในโรงเรียนและสมรรถภาพ
การสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน. บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แจ่มจันทร์ ปรีชาวนิชย์.(2522). ปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉันทนา อุดมสิน. (2533). ปัญหาการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาในจังหวัด

ขอนแก่น. (หน้า 70) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2530). องค์ประกอบของคนตรี. ใน: ประสิทธิ์ สันติวัฒนา, สังคิตินิยมว่าด้วย
ดนตรีไทย. (ครั้งที่ 1). (หน้า 149). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์,

ชนิดา พิทักษ์สฤษดิ์.(2523). การผลิตและการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยครูอุดรธานี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ชม ภูมิภาค. (2524). เทคโนโลยีการสอนและการศึกษา. (เล่มที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ประสานมิตร.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2528). หลักการใช้สื่อการสอนกับเด็กประถมศึกษา. (เล่ม 4). ใน: ฝ่ายการพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อการสอนระดับประถม
ศึกษา. สหมิตร.

ชลียา ลิ้มปิยากร. (2536). สื่อการสอนและการจัดระบบ. ในสถาบันราชภัฏธนบุรี, (หน้า 48).

เทคโนโลยีการศึกษา, เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: ราชภัฏธนบุรี,

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2526). การบริหารและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
วัฒนาพานิช.

ณรุทธ สุทธจิตต์. (2537). กิจกรรมดนตรี. ในอักษรพงษ์ อุษณนันทน์, กิจกรรมดนตรีสำหรับครู,
เล่ม 2. (หน้า 186). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย,

ณรุทธ สุทธจิตต์. (2538). หลักสูตรดนตรี. ในวัฒนา ศิวะเกื้อ. พฤติกรรมการสอนดนตรี.
(หน้า 186). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 186.

ดุจดาว ทิพย์มาตย์. (2537). สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้านของครูโรงเรียน
ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต. ภาควิชาโสตทัศนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

.ธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ.(2517). การศึกษาสภาพภาพเกี่ยวกับการผลิตและการใช้โสตทัศนูปกรณ์
ของครูผู้สอนโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2534). การใช้สื่อของครู. ในหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา,
(หน้า 9). สื่อการเรียนการสอน. ราชบุรี: เขตการศึกษา 5,

_____. (2539). สื่อการเรียนการสอน. เอกสารพัฒนางานโสตทัศนศึกษา
ราชบุรี: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5.

- นิกร เพ็ญเวียง. (2538). การนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน ใน
สารพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : กุรุสภาลาดพร้าว.
- นิพนธ์ สุขปรีดี. (2528). ระบบการเรียนการสอนและการสื่อสาร. ใน โสตทัศนศึกษา, เล่ม 4:
(หน้า 50). กรุงเทพมหานคร: ไทยสัมพันธ์, (อัคราเนนา).
- บัญชา ทรัพย์ประเสริฐ, สมศรี ศรีทองถ้วน, จานงค์ นิลอุทา, อุดม พิจิตรกุลการ. (2525). อุปสรรค
ในการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์. ในการอบรมครูดนตรี. การสอนดนตรีในระดับ
ประถมและมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (อัคราเนนา)
- บุญทัศน์ ทุนคำ. (2516). การศึกษาสถานภาพเกี่ยวกับการผลิต และ การใช้โสตทัศนูปกรณ์ของครู
ผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประหยัด จิระวรพงศ์. (2529). หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สื่อทั่ว ๆ ไป. ใน: อนง יעงสุพัฒน์.
หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา. (หน้า 94). กรุงเทพมหานคร: อมร
การพิมพ์, (อัคราเนนา).
- ประสงค์ พิมพ์. (2529). การศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เป็รื่อง กุมุท. (2520). เทคนิคการฝึกอบรม. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มิ่งขวัญ กิตติวรรณกร. (2534). สภาพความต้องการและปัญหาสื่อการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. ภาควิชา
โสตทัศนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เลิศ อานันทะ. (2518). ศิลปกับเด็ก. กรุงเทพมหานคร: กราฟิการ์,
- วสารักษ์ แก้วจินดา.(2539). การใช้สื่อวีดิทัศน์เสริมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัลลภ ภูโชติ. 2528). สภาพและความต้องการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร
ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. ภาควิชาเทคโนโลยีทาง
การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วารินทร์ รัตนมีพรหม. (2531). สื่อการสอน. ในชวน ศรสงคราม. สื่อการสอนเทคโนโลยีทางการศึกษาและการสอนร่วมสมัย. (หน้า 12-40). กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์, 12-40.
- วาสนา ขาวหา. (2533). สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- วิชา เชวืศิลป์. (2539). บางทศนะเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรวิชาดนตรี. (หน้า 77).
ในสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาการดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
ร่วมกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ความเป็นมาของหลักสูตรดนตรีในประเทศไทย. นครปฐม.
- วิญญู ทรัพย์ประภา.(2525). ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย พัฒนรัฐ และคนอื่น ๆ . (2538). กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย.(หน้า 33). ในวิโรจน์ มังคละมณี. แบบเรียนมาตรฐาน สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- วีระกิตติ ลายทองสุข. (2532). การศึกษาสภาพและความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คันสนีย์ สุริยาวงษ์.(2534)³ การศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบุรณ์ สงวนญาติ. (2534). เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู.
- สมพงษ์ กาญจนผลิน. (2539). ในถวิล มนัสน้อม. ดนตรีไทยโน้ตและวิธีฝึก. (เล่ม 2.)
กรุงเทพมหานคร: ดันอ้อ, แกรมมี่, บริษัท เลิฟเอนด์ ลิน เพรส,
- สมศักดิ์ และคนอื่น ๆ. (2539). กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. ใน เจิงชัย จงพิพัฒน์สุข. หนังสือเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ฉบับกระบวนการสมบุรณ์แบบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช,
- สุกรี เจริญสุข. (2538). สุนทรีศาสตร์. (สำเนา). เอกสารประกอบการสอนดนตรีศึกษา.

- สุทธศรี ศรี. (2524). การสำรวจความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเทพ บรรลือสินธุ์. (2537). ชีวิตกับดนตรี. (หน้า 193). ในจิรัช สืบคิด, พื้นฐานการดนตรีสำหรับครูประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก, สุวีริยาสาส์น.
- สุภางค์ จันทวนิช. (2531). สื่อพื้นบ้านกับการศึกษา. วารสารการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร :
- เสาวณีย์ สังฆโสภณ. (2541). ดนตรีเพื่อสุขภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์.
- อรรพรรณ ขมวัฒนา และคณะ. (2534). ความคิดเห็นเกี่ยวกับดนตรีศึกษาที่มีส่วนสนับสนุนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลางโครงการศึกษาค้นคว้าการสอนดนตรีระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: กองวิจัยและวางแผน, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- อรรพรรณ บรรจงศิลป์. (2538). การจัดประสบการณ์ทางดนตรีสำหรับเด็ก. (หน้า 94). ในการสอนดนตรีระดับประถมศึกษา. (เล่ม 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิพร ศรียมก. (2523). สื่อการสอน. ประดิษฐ์ อุปนัย, ระบบการเรียนการสอน. (เล่ม 1.) (หน้า 59-72). กรุงเทพมหานคร: สารมวลชน.
- อรุณ วิวัฒน์ปฐพี. (2527). การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรวิชาเอกดนตรีในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (2537). การวิจัยเทคโนโลยีการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- Dale Edgar. (1969). Audio-Visual Method in Teaching. New York: Revised Edition, the Dryden Press.
- De Kieffer, Robert E. (1965). Audio-Visual Instruction. New York: The Center for Applied Research in Education, Inc.
- Ely, Donale. (1972). The Field of Educational Technology. P.ed. A statement of definition: Audiovisual Instruction.

ตอนที่ 1

สภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ ตามสภาพที่เป็นจริง

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ

☐ 20 - 25 ปี	☐ 26 - 30 ปี
☐ 31 - 35 ปี	☐ 36 - 40 ปี
☐ 41 - 45 ปี	☐ 46 - 50 ปี
☐ 51 - 55 ปี	☐ 56 - 60 ปี
3. วุฒิการศึกษาทางดนตรี

☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	
4. ประสบการณ์การสอนดนตรี

☐ 1 - 2 ปี	☐ 3 - 5 ปี
☐ 6 - 10 ปี	☐ 10 ปีขึ้นไป
5. มีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับวิชาดนตรีหรือไม่

☐ มี	☐ ไม่มี
-----------------------------	--------------------------------

ตอนที่ 2

2.1 สภาพการใช้สื่อเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรีได้ผลสัมฤทธิ์ในระดับใด

คำชี้แจง โปรด ✓ ลงในตาราง เพื่อแสดงให้เห็นถึงระดับผลสัมฤทธิ์ของสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนดนตรีตามความเป็นจริง ตามจำนวนตัวเลขดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผล มากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผล มาก
- 3 หมายถึง สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผล ปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผล น้อย
- 1 หมายถึง สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผล น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ที่	สภาพการใช้สื่อการสอน	ระดับสภาพ				
		5	4	3	2	1
1.	ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น	✓				
	แสดงว่า สื่อที่ท่านใช้ในการเรียนการสอนทำให้การเรียนรู้ดนตรีมีประสิทธิภาพสูงขึ้นมาก					

ที่	สภาพการใช้สื่อการสอน	ระดับสภาพ				
		5	4	3	2	1
	ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน					
1	ความรู้ความเข้าใจ ใช้สื่อการสอนตามหลักสูตรกำหนด					
2	การวางแผนการใช้ก่อนทำการสอน					
3	การสำรวจเนื้อหาที่กำหนดกิจกรรมการสอน					
	ด้านจัดทำแผนการใช้สื่อตามหลักสูตร					
4	ผู้บริหารและผู้สอนร่วมกันจัดทำแผนการใช้สื่อคนตรี					
5	ผู้สอนจัดทำแผนการใช้สื่อการสอนคนตรีเอง					
6	ผู้สอนจัดทำแผนการใช้สื่อร่วมกับกลุ่ม					
	ด้านการเตรียมตัวผู้สอน					
7	ศึกษาการใช้สื่อการสอนคนตรีตามหลักสูตรก่อนสอน					
8	ตรวจสอบสื่อให้เหมาะสมกับวัยและจำนวนของนักเรียน					
9	เตรียมการสอนทุกครั้งก่อนใช้สื่อการสอนคนตรี					
	ด้านการเตรียมตัวผู้เรียน					
10	แจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนปฏิบัติคนตรี					
11	สรุปเนื้อหาอย่างสังเขปให้นักเรียนทราบก่อนใช้สื่อ					
	ด้านกิจกรรม					
12	การเตรียมแผนการใช้สื่อการสอนคนตรีในกิจกรรมต่อไปนี้อยู่ในระดับใด					
	12.1 กิจกรรมเน้นจังหวะ					
	12.2 กิจกรรมเน้นการฟัง					
	12.3 กิจกรรมเน้นการขับร้อง					
13	ท่านใช้สื่อการสอนคนตรีในกิจกรรมต่อไปนี้อยู่ในระดับใด					
	13.1 กิจกรรมเน้นจังหวะ					
	13.2 กิจกรรมการฟัง					
	13.3 กิจกรรมการขับร้อง					

ที่	สภาพการใช้สื่อการสอน	ระดับสภาพ				
		5	4	3	2	1
14	ท่านใช้สื่อการสอนดนตรีต่อไปนี้ระดับใด					
	14.1 หลักสูตร					
	14.2 คู่มือครู					
	14.3 แผนการสอน					
	14.4 เอกสารเกี่ยวกับดนตรี					
15	ท่านใช้สื่อและนวัตกรรมการต่อไปนี้กับนักเรียนอยู่ในระดับใด					
	15.1 การบรรยาย					
	15.2 การสาธิต					
	15.3 การแสดงบทบาทสมมุติ					
	15.4 การปฏิบัติจริง					
	15.5 การอภิปราย					
	15.6 การไปทัศนศึกษา					
	15.7 การแสดงละคร					
	15.8 การจัดนิทรรศการ					
	คำชี้แจง ท่านใช้สื่อการสอนต่อไปนี้อยู่ในระดับใด					
	ข้อใดถ้าโรงเรียนของท่านไม่มีเครื่องดนตรีหรือสื่อการ					
	สอนต่อไปนี้ไม่ต้อง ✓ สำหรับข้ออื่น ๆ โปรดระบุ					
	ให้ระบุด้วยว่าท่านใช้อะไร					
16	ประเภทสิ่งพิมพ์					
	16.1 นิตยสาร					
	16.2 พจนานุกรมดนตรี					
	16.3 คู่มือครูเกี่ยวกับดนตรี					
	16.4 อื่น ๆ โปรดระบุ					

ที่	สภาพการใช้สื่อการสอน	ระดับสภาพ				
		5	4	3	2	1
17	แผนภูมิและแผนภาพ					
	17.1 แผนภูมิเพลง-คำร้อง					
	17.2 แผนภูมิโน้ตสากล					
	17.3 แผนภูมิโครงสร้างรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ของบทเพลง					
	17.4 แผนภูมิการปฏิบัติเครื่องดนตรี					
	17.5 แผนภาพเครื่องดนตรี					
	17.6 แผนภาพผู้ประพันธ์เพลงตามหลักสูตร					
	17.7 แผนภาพแสดงลักษณะของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ					
18	อุปกรณ์ดนตรี					
	18.1 เทปเพลงตามหลักสูตรกำหนด					
	18.2 เครื่องขยายเสียง - ไมโครโฟน					
	18.3 เครื่องรับวิทยุ - บันทึกเทป					
	18.4 เครื่องรับโทรทัศน์					
	18.5 เครื่องเล่นวีดีโอ					
	18.6 คอมพิวเตอร์					
	18.7 เครื่องฉาย - สไลด์					
	18.8 เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ					
19	อุปกรณ์ดนตรี กิจกรรมเน้นจังหวะ					
	19.1 ฉิ่ง					
	19.2 ฉาบ					
	19.3 กรับ					
	19.4 โหม่ง					
	19.5 แทมบูลิน					
	19.6 ลูกแซก					
	19.7 กลองแขก					

ที่	สภาพการใช้สื่อการสอน	ระดับสภาพ				
		5	4	3	2	1
20	19.8 กระพรวน					
	19.9 เหล็กสามเหลี่ยม					
	อุปกรณ์ เน้นการฟังและการร้อง					
	20.1 จิม					
	20.2 ระนาดเอก					
	20.3 ขลุ่ย					
	20.4 ซอด้วง					
	20.5 ซออู้					
	20.6 โทนร่ำมะนา					
	20.7 น้่องวงเล็ก					
21	20.8 จะเข้					
	20.9 เร็กคอร์ดเดอร์					
	20.10 แตร					
	สื่อในท้องถิ่น เศษวัสดุ					
	21.1 กะลา					
	21.2 กระบอกไม้ไผ่					
22	21.3 ขวด					
	21.4 ฝาเบียร์					
	21.5 ตะปูสำหรับทำเครื่องดนตรีประเภทเสียง					
	สื่อบุคคล					
	22.1 ศิลปินพื้นบ้าน					
23	22.2 อื่น ๆ โปรดระบุ.....					
	สื่อพื้นบ้าน					
	23.1 กลองยาว					
	23.2 อังกะลุง					
	23.3 อื่น ๆ โปรดระบุ.....					

ที่	สภาพการใช้สื่อการสอน	ระดับสภาพ				
		5	4	3	2	1
24	สื่อสถานที่					
	24.1 ห้องสมุดดนตรี					
	24.2 พิพิธภัณฑ์ดนตรี					
	24.3 อื่น ๆ โปรดระบุ.....					
25	ระยะเวลาในการใช้สื่อการสอนดนตรีของท่านมีดังนี้					
	25.1 ใช้ทุกครั้งที่มีชั่วโมงสอนวิชาดนตรี					
	25.2 ใช้ทุกบทเรียน					
	25.3 ใช้เป็นบางครั้ง					
	25.4 ไม่ใช้เลย					
26	โรงเรียนของท่านไม่มีสื่อ และเครื่องช่วยสอนบางชนิดใช้เพราะ					
	26.1					
	26.2					
	26.3					
	26.4					
	26.5					
	26.6					

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี
ท่านมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาต่อไปนี้
อยู่ในระดับใด

คำชี้แจง โปรด ✓ ลงในตารางเพื่อแสดงให้เห็นถึงระดับความสำคัญของปัญหา
ในหัวข้อที่กล่าวถึงอยู่ในระดับใด ดังแสดงจำนวนตัวเลขต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่ออยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่ออยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่ออยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่ออยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่ออยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ที่	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี	ระดับสภาพ				
		5	4	3	2	1
1.	สถานที่จัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี	✓				
	แสดงว่า ท่านมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสถานที่ในการจัด การเรียนการสอนดนตรีมากที่สุด					
2.	ความสามารถในการขับร้องเพลง					✓
	แสดงว่า ความสามารถในการขับร้องเพลงของท่านมี น้อยที่สุด					

ที่	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	ปัญหาด้านการวางแผน					
1	เอกสารเกี่ยวกับดนตรีสำหรับค้นคว้ามีไม่เพียงพอ					
2	ขาดความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรี					
3	ขาดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาในหลักสูตร					
4	ขาดแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่น					
5	ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการใช้สื่อการสอนดนตรี					
6	ความรู้ในการเตรียมโครงการใช้สื่อการสอนดนตรี					
	ปัญหาด้านการใช้สื่อ					
7	วัสดุ อุปกรณ์เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอ					
8	วัสดุ อุปกรณ์เครื่องดนตรีอยู่ในสภาพชำรุด					
9	ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อการสอนดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ					
10	ขาดงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงสื่อดนตรี					
	ปัญหาด้านการเตรียมตัวครู					
11	ต้องสอนหลายวิชาไม่สามารถเตรียมการวางแผนใช้สื่อได้เต็มที่					
12	ขาดเอกสารสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม					
13	ผู้สอนไม่ถนัดในการใช้สื่อการสอนดนตรี					
	ปัญหาด้านวิธีสอน					
14	ขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร					
15	ขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้สื่อร่วมสมัย					
	ปัญหาด้านอาคารสถานที่					
16	จำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอต่อการใช้สื่อดนตรี					
17	ขนาดของห้องเรียนไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน					

ที่	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอน	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
18	สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมในการใช้สื่อดนตรี					
19	ขนาดห้องเรียนไม่อำนวยในการใช้เครื่องช่วยสอนดนตรี					
ปัญหาด้านการประเมินผล						
20	ผู้สอนขาดความรู้ความชำนาญด้านการประเมินผลการใช้สื่อการสอน					
21	ผลที่ได้จากการประเมินไม่ได้นำมาปรับปรุงด้านการใช้สื่อการสอนดนตรี					
22	ขาดเอกสาร, ตำรา, คู่มือครูเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้สื่อดนตรี					

ตอนที่ 3

ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรด ✓ ลงในตาราง เพื่อแสดงให้เห็นถึงระดับผลสัมฤทธิ์ของความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน ตามจำนวนตัวเลขดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน มากที่สุด
 4 หมายถึง ต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน มาก
 3 หมายถึง ต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน ปานกลาง
 2 หมายถึง ต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน น้อย
 1 หมายถึง ต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ที่	ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียน	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
1.	ศึกษานวัตกรรมดนตรี		✓			
	แสดงว่า ท่านต้องการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียนของท่านมาก					

ที่	ความต้องการในการพัฒนาการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียนของท่าน	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
1	การอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนดนตรีสำหรับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรีและขาดประสบการณ์					
2	มีผู้ช่วยอำนวยความสะดวกในการขนย้ายเครื่องดนตรีเพื่อประกอบการสอน					
3	การจัดให้มีเอกสาร, ข่าวสาร, สิ่งพิมพ์สำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนดนตรีที่ทันสมัยอยู่เสมอ					
4	การแสดงความคิดเห็นและมีข้อเสนอแนะการใช้สื่อการสอนดนตรีตามสมัยนิยมได้					
5	ควรมีการนิเทศเกี่ยวกับใช้สื่อดนตรีสำหรับครูผู้สอนเพื่อได้นำไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง					
6	การจัดให้มีการแสดงความสามารถของนักเรียนด้านดนตรีเพื่อหาข้อบกพร่องใช้สื่อ					
7	การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น จัดหา, จัดทำ, จัดสร้างสื่อดนตรีใช้สอนให้ครบกระบวนการตามหลักสูตรกำหนด					
8	การจัดให้ครูผู้สอนได้เข้าศึกษาและดูงานเกี่ยวกับดนตรี					
9	การจัดครูเข้าสอนตรงตามวุฒิดนตรีเพื่อใช้สื่อการสอนได้ตามกระบวนการและการเรียนสัมฤทธิ์ผล					
10	ผู้สอนสามารถเสนอความต้องการสื่อเพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน					

ที่ ทม 0802.01(ศย)/ 432

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

25/25 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทร 441-0180-5 โทรสาร 441-9737

19 กุมภาพันธ์ 2542

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้มาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน หัวหน้าคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวดี พิณประภัสร์ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท
สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี" อยู่ใน
ความควบคุมของ ผศ.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะเก็บ
ข้อมูลจากครู ผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรีและนาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีให้ตอบตามแบบสอบถาม ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2542

บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เก็บข้อมูลเพื่อ
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ตามที่เห็นสมควรด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ประภาวรัตน์ สุขุมลชาติ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาวรัตน์ สุขุมลชาติ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาศาลายา

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
25/25 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
โทร 441-0180-5 โทรสาร 441-9737

ที่ ทม 0802.01(ศย)/ 431

19 กุมภาพันธ์ 2542

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้มาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน หัวหน้าคณะกรรมการการประถมศึกษา อำเภอ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวสุวดี พิณประภัสร์ นักศึกษามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท
สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี" อยู่ใน
ความควบคุมของ ผศ.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะเก็บ
ข้อมูลจากครู ผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรีและนาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีให้ตอบตามแบบสอบถาม ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2542

บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เก็บข้อมูลเพื่อ
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ตามที่เห็นสมควรด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ประเมธินทร์ สุพินิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภายรัตน์ สุขุมลชาติ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาศาลายา

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 0802.01(ศย)/ 430

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

25/25 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทร 441-0180-5 โทรสาร 441-9737

19 กุมภาพันธ์ 2542

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้มาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวดี พิณประภัสร์ นักศึกษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูโรงเรียน ประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี" อยู่ใน ความควบคุมของ ผศ.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะเก็บ ข้อมูลจากครู ผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรีและนาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถม ศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีให้ตอบตามแบบสอบถาม ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2542

บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เก็บข้อมูลเพื่อ ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ตามที่เห็นสมควรด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ประทีปธวัช ธรรมะมาลี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายรัตน์ สุขุมลชาติ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาศาลายา

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 0802.01(ศย)/ 429

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
25/25 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
โทร 441-0180-5 โทรสาร 441-9737

19 กุมภาพันธ์ 2542

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้มาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวสุวดี พินประภัสร์ นักศึกษابัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท
สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี" อยู่ใน
ความควบคุมของ ผศ.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ซึ่งในกวีศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะเก็บ
ข้อมูลจากครู ผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรีและนาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4 โดยให้วิธีให้ตอบตามแบบสอบถาม ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2542

บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เก็บข้อมูลเพื่อ
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ตามที่เห็นสมควรด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ประเมธินะ สุขุมลชาติ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายรัตน์ สุขุมลชาติ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาศาสา

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 0802.01(ศย)/ 428

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
25/25 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
โทร 441-0180-5 โทรสาร 441-9737

19 กุมภาพันธ์ 2542

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้มาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน ครูใหญ่โรงเรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวดี พิณประภัสร์ นักศึกษابัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท
สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาการใช้สื่อการสอนดนตรีของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี" อยู่ใน
ความควบคุมของ ผศ.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะเก็บ
ข้อมูลจากครู ผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรีและนาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีให้ตอบตามแบบสอบถาม ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2542

บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้เก็บข้อมูลเพื่อ
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ตามที่เห็นสมควรด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ประเมธวินท์ สุขมาลชาติ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภายรัตน์ สุขมาลชาติ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาศาลายา
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ

นางสุวดี พิมประภักดิ์

วัน เดือน ปี เกิด

23 มกราคม 2497

สถานที่เกิด

ราชบุรี

ประวัติการศึกษา

วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง, พ.ศ. 2517 - 2519
ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ภาษาไทย)
วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง 2526 - 2528
ครุศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหิดล 2538-2542
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดนตรี (แขนงดนตรีศึกษา)

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนเขาวิ้ง (แสง ช่วงสุวนิช)
จังหวัดราชบุรี
ตำแหน่ง: อาจารย์ 2 ระดับ 7